

Academia de Științe a Moldovei
Institutul de Filologie

RAPORT

de monitorizare a posturilor TV sub aspectul calității limbii române
(octombrie-noiembrie 2011)

Activitatea de monitorizare a unor posturi de televiziune din Republica Moldova, inițiată de Consiliul Coordonator al Audiovizualului, a fost determinată de intenția de a constata calitatea limbii române vorbite în spațiul audiovizual național, dat fiind impactul enorm al cuvântului rostit la televiziune.

În octombrie și noiembrie 2011, au fost monitorizate **13** posturi de televiziune: **Moldova 1, PRIME, 2 PLUS, NIT, Euro TV, PRO TV Chișinău, N4, TV 7, PUBLIKA TV, Jurnal TV, TVC 21, TV Dixi CTC, Super TV**. Echipa de experți (dr. hab. Vasile Bahnaru, dr. Ana Vulpe, dr. Galaction Verebceanu, cerc. șt. Lidia Vieru, cerc. șt. Mariana Vlas, coordonator dr. Inga Druță) a monitorizat 140 de ore de emisie. Posturile TV au fost selectate în funcție de acoperire și de ponderea emisiunilor informative și de divertisment. Au fost urmărite sub aspect lingvistic în special emisiunile de știri, emisiunile matinale de divertisment și filmele dublate sau cu subtitrări.

Fiind vorba de o cercetare cu caracter descriptiv și comparativ, etalonul este reprezentat de tradiția limbii literare. Acesta presupune respectarea unui ansamblu de norme cu caracter de **obligativitate**. Având ca sistem general de referință limba română în uzul ei literar, această cercetare a trebuit să abordeze toate compartimentele limbii (ortografia, ortoepia, structura gramaticală morfosintactică, lexicul și stilistica).

Cercetarea a fost efectuată și din perspectivă contextuală, ținând seama de elementele determinante ale comportamentului verbal în funcție de tipul de comunicare (emisiuni informative, de divertisment, emisiuni interactive), de publicul-țintă, de tipul discursului (discurs spontan, în direct, sau înregistrat, preelaborat, caz în care exigențele privind respectarea corectitudinii capătă o altă dimensiune).

Monitorizarea reflectă modul în care vorbesc profesioniștii din audiovizual, deoarece numai personalul specializat face obiectul investigației: crainicii, reporterii, editorii de programe, producătorii, nu și persoanele intervievate sau care participă în calitate de invitați la emisiuni. Au fost monitorizate sub aspect lingvistic și mesajele scrise (titluri, crawluri, subtitrări).

Pentru conținutul semantic al lexemelor, raportarea s-a făcut la *Dicționarul explicativ al limbii române* (toate edițiile), iar pentru corectitudinea unor forme, la *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic* (ediția a doua, București, 2005).

S-a urmărit înregistrarea consecventă a materialului, sistematizat pe compartimente ale limbii. Precizăm că am înregistrat în special abaterile de la normă verificabile (în dicționare, gramatici, lucrări de cultivare a limbii ș.a.), erorile pe cale de a se generaliza, dar am semnalat și unele greșeli accidentale, care s-ar putea extinde în mod nedorit.

Sperăm că rezultatele cercetării vor constitui un instrument de lucru, un îndreptar util care să conducă la îmbunătățirea calității limbii române vorbite la microfon.

În cele ce urmează, prezentăm mai multe greșeli/abateri de la normă care, fiind luate în calcul de realizatorii emisiunilor, vor conduce nu numai la ameliorarea limbajului lor, ci și la ameliorarea limbajului miilor de telespectatori.

I. Grafie, punctuație, pronunțare

1.1. O problemă comună pentru mai multe posturi TV monitorizate este **absența semnelor diacritice** în mesajele scrise. La PRO TV Chișinău, titlurile sunt fără diacritice (RAMANE IN AREST, 17.X; INIMA DE MAMA, 18.X; CALDURA SE SCUMPESTE, 21.X; multiple alte atestări); la TVC-21, diacriticele lipsesc total pe crawluri; la NIT, prezența acestora este parțială (lipsesc pe burtiere); la Jurnal TV pe crawl lipsesc literele ș și ț (*inundatii; țară*, 17.X ș.a.); la alte posturi absența diacriticelor este accidentală.

1.2. Constatăm, în cazul unor posturi TV, și inconsecvența aplicării grafiei cu **î** sau cu **â**. Indiferent de opțiunea postului TV pentru o variantă sau alta, se impune utilizarea consecventă a scrierii fie numai cu **î**, fie numai cu **â** (cu excepțiile de rigoare). De exemplu, postul de televiziune NIT aplică grafia cu **î**, însă în mesajele scrise uneori apare și **â**:

- Ucraina se pregătește să *vândă*... (26.X, crawl);
- *Vânzarea* de armament... (27.X, crawl);
- *adâncime* (27.X, crawl);
- *Bătrânii* nu pot fi singuri... (25.X, subtitrare) ș.a.

Semnalăm și situații inverse, în cazul unor posturi TV care optează pentru grafia cu **â**:

- Președintele raionului *Hîncești* și-a vizitat *pământenii*... (Jurnal TV, 9.XI);
- gazda turneului internațional la motocros Cupa *Hîncești* (PUBLIKA TV, 18.X); în

acest exemplu se atestă și greșeli de ortografie, corect: gazda Turneului **Internațional de Motocros „Cupa Hâncești”**);

- (strada) *Salcîmilor*; or. *Sîngera*; s. *Hîrbovăț*; raionul *Hîncești* ș.a. (Moldova 1, 4.XI);

- *scînteiele* (PRIME, 26.X) – corect: **scânteile** (în acest exemplu se constată și forma greșită de plural).

Postul TVC-21 pare să aplice grafia cu **î**, însă nu este consecvent; sporadic, pe burtiere și pe crawluri apar și cuvinte scrise cu **â** (uneori se atestă și forma **sunt**, care nu este justificată în situația optării pentru grafia „veche”, cu **î**):

- Șef Direcție *învățământ* preșcolar primar și secundar (30.XI, burtieră);
- ...violentele care au vizat la începutul *saptamanii*... (2.XII, crawl); în acest exemplu lipsesc și semnele diacritice;
- Urmatoarele zece zile **sunt** de importanta cruciala... (30.XI, crawl); în acest exemplu lipsesc și semnele diacritice.

1.3. Neglijențele de tehnoredactare (substituirii sau inversări de litere, litere în plus, litere lipsă, silabe sau cuvinte în plus/lipsă ș.a.) sunt extrem de frecvente:

- Aleșii poporului *nu ajuns* la un compromis... (Euro TV, 18.XI) – corect: **nu au ajuns**;

- zece grenade *fumogene* (Euro TV, 18.XI) – corect: **fumigene**;

- Premierul Australiei a propus anularea interdicției de export a *uranului* în India (PUBLIKA TV, 15.XI) – corect: **uraniului**;

- Nivelul radiației în nord-estul Japoniei *nu nu permite* desfășurarea activității agricole (PUBLIKA TV, 15.XI) – corect: **nu permite**;

- *Edințe* (PUBLIKA TV, 5.XI) – corect: **Edineț**;

- *Omu* rus de afaceri (PUBLIKA TV, 11.XI) – corect: **omul** de afaceri rus;

- al doilea tur al alegerilor *prezidențaiile* (PUBLIKA TV, 14.XI) – corect: **prezidențiale**;

- *Protesc* cu miros de flori (Jurnal TV, 17.X) – corect: **protest**;

- președintele Asociației Micului *Buisiness* (Jurnal TV, 27.X) – corect: **Business**;

- ...*meteorologii* anunță cer *varibil* (Jurnal TV, 28.X) – corect: **meteorologii** anunță cer **variabil**;

- echipament *military* (NIT, 28.X) – corect: **militar**;

- Grigore *Pterenco* (NIT, 28.X) – corect: Grigore **Petrenco**;

- Candidații la *funția* de președinte... (PRIME, 26.X) – corect: **funcția**;

- *Susepctii* riscă... (PRIME, 26.X) – corect: **suspecții**;

- 12 ani de [] *fondarea* clubului (2 PLUS, 13.XI) – corect: **de la** fondarea;

- Nu *ma* știut că... (PRO TV Chișinău, 28.X) – corect: Nu **am** știut că...;

- ex-consilier *communist* (TVC 21, 21.XI) – corect: **comunist**;

- Mihai *Ungureani* (Jurnal TV, 17.X) – corect: Mihai **Ungureanu**;

- *Miscova* (N4, 31.X) – corect: **Moscova**;

- *Chșinău, Istambul* (TVC 21, 21.XI ș.a.) – corect: **Chișinău, Istanbul**.

1.4. În domeniul grafiei, am înregistrat **greșeli grave** referitoare la:

- scrierea cu *i, ii, iii* la finalul cuvintelor sau în interiorul acestora:
 - *copii* măresc viteza... (Jurnal TV, 9.XI) – corect: *copiii* (primul *i* face parte din radical, al doilea este desinența de plural, iar al treilea, articolul hotărât);
 - *Copii* susțin că le place să citească... (PRIME, 14.XI) – corect: *copiii*;
- scrierea locuțiunii adverbiale *de aceea*:
 - Bătrânii nu pot fi singuri, *de aceia* sunt aici. (PRIME, 25.X) – corect: **de aceea**;
- scrierea formelor verbului *a crea*:
 - Experții spun că Acordul *crează* condiții... (PRIME, 26.X) – corect: **creează**;
 - ...și știu[,] ca majoritatea cunostintelor mele deocamdata nu *creaza* familii (NIT, 10.XI) – corect: **creează** (în acest exemplu lipsesc și diacriticele).

1.5. Erorile de **folosire a cratimei** privesc:

- scrierea compuselor cu *șef, prim, rău* etc. și a altor compuse:
 - *Rău platnicii* au căldură (Euro TV, 14.XI) – corect: **rău-platnicii**;
 - *reuniuni maraton* (Jurnal TV, 20.X) – corect: **reuniuni-maraton**;
 - *vice-ministrul* Tehnologiilor Informaționale (Jurnal TV, 9.XI) – corect: **viceministrul**;
 - *proces verbal* (NIT, 28.X) – corect: **proces-verbal**;
 - *cuvintele cheie* (PRO TV Chișinău, 23.X) – corect: **cuvintele-cheie**;
 - *Levante, liderul surpriză* (Jurnal TV, 7.X) – corect: **liderul-surpriză**;
 - *Stop cadru* (Moldova 1, 20.XI – rubrică) – corect: **Stop-cadru**;
 - *floarea soarelui* (Moldova 1, 4.XI) – corect: **floarea-soarelui**;
 - *ex deputat* (Euro TV, 18.XI) – corect: **ex-deputat**;
 - *Maria Rusu[] bucătar șef [] ACCM* (Moldova 1, 4.XI – rubrică) – corect: **bucătar-șef la ACCM**;
 - *șef-adjunct* al BPDS „Fulger” (TVC 21, 5.XII) – corect: **șef adjunct**;
 - *șef-adj.* (PRIME, 28.X) – corect: **șef adjunct** (nu se recomandă asemenea abrevieri);
 - *Anatol Neaun[] șef-adjunct* (Euro TV, 14.XI) – corect: *Anatol Neaun[,] șef adjunct*;
 - *vice-primarul* (TVC 21, 21.XI) – corect: **viceprimarul**;
 - *Sport anti-stres* (PRIME, 10.XI) – corect: **antistres**;
 - *măsurile anti-criză* (PUBLIKA TV, 12.XI) – corect: **anticriză**;
 - *etapa de post-monitorizare* (PRIME, 29.XI) – corect: **postmonitorizare**;
 - *proprietar [] pensiune agro-turistică* (Jurnal TV, 8.X) – corect: **agroturistică**;
 - *Parteneriatul trans-Pacific* va include... (PUBLIKA TV, 14.XI) – corect: **Transpacific**;
 - 50 de mii de studenți și-au măsurat forțele *azi noapte* cu șapte mii de polițiști. (Euro TV, 18.XI) – corect: **azi-noapte**;
 - instalarea *billboard-urilor* (TVC 21, 30.XI) – corect: *billboardurilor* (se recomandă atașarea fără cratimă a articolului sau a desinenței la împrumuturile terminate în litere din alfabetul limbii române pronunțate ca în limba română, DOOM-2005).

1.6. Unele greșeli privesc **scrierea cu sau fără blanc**:

- un joc *fair play* (Euro TV, 27.XI) – corect: un joc **fairplay**;

▪ Audierea va avea loc prin *video conferință*... (PUBLIKA TV, 14.XI) – corect: **videoconferință**;

- un *scurt metraj* de școală (Moldova 1, 8.XI) – corect: **scurtmetraj**;
- ...apoi primul său *lung metraj*... (Moldova 1, 8.XI) – corect: **lungmetraj**.

1.7. Am înregistrat și cazuri de **scriere greșită** a unor cuvinte:

▪ a intervenit în timpul necesar în cazul atacurilor *rider* (Euro TV, 17.X) – corect: **raider**;

- *estorcare* de bani (NIT, 28.X) – corect: **extorcare**;
- Cei care cred că ne vor înșenunchea... *se înșeală* amarnic (Euro TV, 20.X) – corect: **se înșală**;

▪ Dianna Rotaru – fata *ferbinte* (Jurnal TV, 9.XI) – corect: **fierbinte**;

▪ *pandativ* (Jurnal TV, 10.XI) – corect: **pandantiv** (greșeala se poate explica și ca neglijență de tehnoredactare);

▪ cetatenii *romini* (TVC 21, 23.XI) – corect: cetățenii **români** (cuvântul *român* se scrie cu **â** în ambele grafii; în acest exemplu lipsesc și semnele diacritice);

- *fileu* de șalău (Moldova 1, 4.XI) – corect: **file**;
- *brocoli* (Moldova 1, 9.XI) – corect: **broccoli**;
- consilier comunist *supliant* (TVC 21, 28.XI) – corect: **supleant**;

– **scrierea greșită** a unor abrevieri:

- 2 *mln* de euro (NIT, 28.X) – corect: 2 **mil.** de euro (*milion* se abreviază *mil.*);
- 12 *mld* (NIT, 28.X) – corect: 2 **mld.** (*miliard* se abreviază *mld.*);
- *gr.* (PRIME, 4.XI) – corect: **g**;
- *ml.* (PRIME, 4.XI) – corect: **ml**;

▪ prim-ministrul *R.M.* (TVC 21, 21.XI)* – corect: Prim-Ministrul **Republicii Moldova** (denumirea statului nostru nu se abreviază);

▪ Tudor Deliu[] *preș.* Comisia pentru alegerea Președintelui (Euro TV, 26.XI) – corect: Tudor Deliu[,] **președinte** al Comisiei pentru alegerea președintelui (abreviere nerecomandabilă);

– **scrierea greșită** a unor nume proprii:

▪ Președintele *Azerbaigeanului* (TV 7, 18.X.) – corect: **Azerbaidjanului**;

▪ *Munchen* (Moldova 1, 18.X) – corect: **München**;

▪ La *Nurnberg* []a deschis cel mai cunoscut... târg de Crăciun din Germania (2 PLUS, 28.XI.) – corect: La **Nürnberg** [s-]a deschis;

▪ Lazurcă: Integrarea României la *Shenghen* nu va afecta Moldova (PRIME, 14.XI) – corect: **Schengen** (acest exemplu este formulat defectuos; recomandabil: integrarea României în spațiul Schengen/aderarea României la spațiul Schengen);

- *Ukraina* (Jurnal TV, 7.XI) – corect: **Ucraina**;
- *Komrat* (TV 7, 18.X) – corect: **Comrat**;
- (strada) *Vitalie Tulinic* (Jurnal TV, 10.XI) – corect: Vitalie **Tulnic**;
- (strada) *Cogălniceanu* (Moldova, 7.XI) – corect: **Kogălniceanu**.

1.8. Semnalăm și cazuri de **nerespectare a normelor ortografice în vigoare** care privesc:

– scrierea cu majusculă/minusculă:

- Procuratura *generală* (NIT, 26.X) – corect: **Procuratura Generală** (denumirile oficiale de instituții se scriu cu literă mare);
- întreprinderea de stat Moldelectrica (NIT, 26.X) – corect: **Întreprinderea de Stat Moldelectrica**;
- Basa-press (NIT, 26.X) – corect: **Basa-Press**;
- *ministerul* Apărării (2 PLUS, 4.XI) – corect: **Ministerul Apărării**;
- director, *liceul teoretic* „Gh. Asachi” (2 PLUS, 12.XI) – corect: director, **Liceul Teoretic** „Gh. Asachi”;
- Codul *Muncii* (NIT, 26.X) – corect: **Codul muncii** (denumirile de documente, legi ș.a. se scriu cu majusculă numai la primul termen);
- *Legea Învățământului* (NIT, 26.X) – corect: **Legea învățământului**;
- *prim-ministru* [] *R. Moldova* (PRIME, 26.X) – corect: **Prim-Ministru al Republicii Moldova** (denumirile oficiale de funcții se scriu cu majusculă; denumirea statului nostru nu se abreviază);
- Șefa *direcției* audit intern (TVC 21, 21.XI) – corect: Șefa **Direcției audit intern** (prima componentă a denumirilor de servicii, compartimente din cadrul unor instituții se scrie cu literă mare);
- al *doilea* Război Mondial (PUBLIKA TV, 15.XI) – corect: al **Doilea** Război Mondial;
- ...aprobat astăzi de *Guvern* (NIT, 26.X) – corect: aprobat astăzi de **guvern** (denumirile neoficiale de instituții se scriu cu literă mică);
- să devină șeful Legislativului (PUBLIKA TV, 19.X) – corect: **legislativului**;
- *Marți și Miercuri* vremea se va încălzi... *Joi și Vineri*, noaptea se vor înregistra... (Moldova 1, 7.XI) – corect: **marți, miercuri, joi, vineri**;

– scrierea pronumelor și a adjectivelor negative din seria *niciun, nicio*:

- PCRМ vrea alegeri repetate, dacă nu va fi *nici un* candidat la președinție (PRIME, 14.XI) – corect: **niciun**;
- *Nici o* faptă nu s-a văzut. (PRIME, 20.XI) – corect: **nicio**.

2. Punctuație

2.1. În domeniul punctuației, cele mai multe greșeli se referă la folosirea **virgulei**. Am înregistrat numeroase situații în care virgula, obligatorie conform normei, lipsește:

– pentru a separa vocativele sau formulele de adresare:

- La mulți ani[] „JDI MЕНEA”[] (PRIME, 27.X) (în acest exemplu lipsește și semnul exclamării);
- Adio[] Jocuri Olimpice[] (PUBLIKA TV, 14.XI) (în acest exemplu lipsește și semnul exclamării);
- Start[] încălzire! (Jurnal TV, 17.XI);

- înainte de conjuncțiile coordonatoare adversative (*iar, dar, ci*):
 - a murit[] iar o alta... (Jurnal TV, 20.X);
 - Real este pe locul doi[] la un punct în spatele liderului[] iar Barca e pe trei (Jurnal TV, 27.X);
 - Șpac a ocupat locul 27[] iar Artiom Pipa... (PUBLIKA TV, 10.XI).
- pentru a izola o apozitie:
 - Nicolae Bairactari[] victima evenimentelor din 7 aprilie (Moldova 1, 19.X);
 - Liderul fracțiunii PCRМ, Maria Postoico[] a declarat... (NIT, 26.X);
 - Echipa sa, Sfântul Gheorghe[] a primit o amendă... (Jurnal TV, 27.X);
 - președintele ucrainean[] Viktor Ianukovici[] (Jurnal TV, 18.X);
 - Liderul PL[] Mihai Ghimpu, cere... (PUBLIKA TV, 19.X).

Virgula este folosită greșit:

- între subiect/grupul subiectului/propoziția subiectivă și regent/propoziția principală:
 - Champions League[,] revine (Moldova 1, 18.X);
 - Cei trei polițiști [,] ar fi extorcat... (NIT, 28.X);
 - Silvio Berlusconi[,] i-a înmânat un clopoțel succesorului său... (Euro TV, 17.XI);
 - Plecarea de la PCRМ[,] arată că Dodon... (2 PLUS, 3.XI);
 - Mai mulți tineri ai organizației de tineret PD[,] au organizat un flash mob” ((Euro TV, 20.XI);
 - Reiese[,] ca oamenii nu vor achita facturile. Nu vor plati. (NIT, 17.X); în acest exemplu lipsesc și semnele diacritice;
 - Un grup de 28 de foste angajate [] Moldtelecom[,] susțin că au fost înșelate (PUBLIKA TV, 11.XI);
 - *AnimEst* [,] vă invită la cinematograful! (Jurnal TV, 4.XI);
 - Secundul All Blacks[,] ar putea... (PUBLIKA TV, 8.XI);
- în alte situații:
 - Chirtoacă a dispus ca toate blocurile locative[,] care au datorii[,] să fie conectate la agentul termic (Euro TV, 14.XI) (propoziția atributivă determinativă nu se izolează);
 - Omul de afaceri[,] Victor Țopa a fost condamnat (Euro TV, 19.X).

2.2. Alte greșeli de punctuație:

- lipsa apostrofului:
 - []Neața[] lume[] (PRIME, rubrică) – corect: [‘]Neața[,] lume[!];
- lipsa semnului exclamării:
 - Atenție[] se testează[] (PRIME, rubrică) – corect: Atenție[,] se testează[!]
- lipsa semnului întrebării:
 - Te pui cu legea[] (PRIME, rubrică) – corect: Te pui cu legea[?]

3. Pronunțare

Sextil Pușcariu sublinia că nu baza de articulație cu care ne-am născut e cea care contează, ci aceea dobândită prin deprindere. De aceea, elemente ca accentuarea, intonația și baza de articulare, care pot părea unora secundare, sunt de fapt elemente de bază în actul rostirii, particularizând o limbă în raport cu alta.

3.1. Am înregistrat abateri referitoare la **rostirea hipercorectă** a unor cuvinte (inclusiv forme verbale):

- ...să aflăm *exact* [ecsact] (PRIME, 10.XI) – corect: [egzact];
- spriginul (NIT, 27.X) – corect: **sprijinul**;
- *preiai* ce-i mai bun (Moldova 1, 4.XI) – corect: **preiei**;
- *iai* somnul mielor (Moldova 1, 8.XI) – corect: **iei**;
- ca să *iai* trofeul (Moldova 1, 8.XI) – corect: **iei**.
- ...spectacolele pe care *vreai* să le faci... (Moldova 1, 10.XI) – corect: **vrei**.

3.2. Se constată și **pronunțarea greșită** a unor numerale:

- *optăsprezece* (Moldova 1, 27.X); *optesprezece* (Moldova 1, 19.X) – corect: **optsprezece**;
- o sută *optisprezece* (Jurnal TV, 4.XI) – corect: **optsprezece**;
- *unsprece* grade (TV 7, 27.X ș.a.) – corect: **unsprezece**;
- *șaisprece* grade (TV 7, 27.X ș.a.) – corect: **șaisprezece**;
- *optsprece* grade (TV 7, 27.X ș.a.), corect: **optsprezece**.

3.3. O serie de abateri privesc **rostirea greșită a unor cuvinte**:

– de uz curent (rostite popular/regional):

- *Așea* a început discursul... (NIT, 21.X) – corect: **așa**;
- *Așea* cum susține administrația... (PRO TV Chișinău, 17.X) – corect: **așa**;
- au fost alertați *asară* (PRO TV Chișinău, 22.X) – corect: **aseară**;
- din *greșală* (PRO TV Chișinău, 22.X) – corect: **greșeală**;
- va scri (NIT, 27.X) – corect: va **scrie**;
- curățirea (Euro TV, 26.XI) – corect: **curățarea**;
- vom *dejghioca* (Jurnal TV, 8.XI) – corect: **dezghioca**;
- ovăș (Jurnal TV, 9.XI) – corect: **ovăz**;
- Alianța trebuie să *întensifice*... (TV 7, 29.X) – corect: să **intensifice**;
- deputații din AIE sunt *împlicați*... (TV 7, 29.X) – corect: **implicați**;
- *maximile* vor fi modeste... (TV 7, 22.XI) – corect: **maximele**;
- meciul a *exploadat* (Jurnal TV, 27.X) – corect: **explodat**;

– neologice:

- raider [raider] (NIT, 26.X; Jurnal TV, 26.X, 27.X; PUBLIKA TV, 15.XI; 2 PLUS, 9.XI; TV 7, 22.XI) – corect: [reider];
- apartament *standart* (NIT, 17.X) – corect: **standard**;
- conform ultimelor *standarte*... (PRO TV Chișinău, 22.X) – corect: **standarde**;
- conform *standartelor* (PUBLIKA, 16.XI) – corect: **standardelor**;
- coreografie (Jurnal TV, 28.X) – corect: **coregrafie**;

- *dividente* politice (PRIME, 28.X) – corect: **dividende**;
 - președinție (2 PLUS, 14.XI; N4, 31.X; Jurnal TV, 28.X) – corect: președinție;
 - *stend* (2 PLUS, 28.XI) – corect: **stand**;
 - *bannere* [*banere*] (Jurnal TV, 26.X) – corect: [*benăre*]; *banner* [*baner*] (NIT, 28.X; PUBLIKA, 18.X) – corect: [*benăr*];
 - *rugby* [*rogbi*] (PRO TV Chișinău, 19.X); [*ruigbi*] (NIT, 27.X); [*rugbi*] (PUBLIKA TV, 21.X; Moldova 1, 19.X) – corect: [*ragbi*];
 - *ieroglifă* (Jurnal TV, 8.XI) – corect: **hieroglifă**;
 - O rețea de *hackeri*... [*hacheri*] (PRIME, 26.X) – corect: [*hecări*];
 - *hackeri* [*hacheri*] (TVC 21, 29.XI) – corect: [*hecări*];
- nume proprii:
- Caroline Wozniacki [*vozniachi*] (PRIME, 28.X, Euro TV, 28.X; Jurnal TV, 28.X) – corect: [*vozniățchi*];
 - Celsius [*Ciolsius*] (TV 7, 29.X ș.a.) – corect: [*Celsius*];
 - Salonichi [*salonichi*] (NIT, 27.X) – corect: Salonic [*salonic*];
 - Dublin [*Dublin*] (Jurnal TV, 26.X) – corect: [*Dablin*];
 - Micul Monet [*monet*] (2 PLUS, 6.XI) – corect: [*mone*];
 - Dominique Strauss-Kahn [*strauscan*] (Jurnal TV, 4.XI) – corect: [*strosca*];
 - Bruxelles [*brucsel*] (NIT, 10.XI;) – corect: [*brüsel*].

3.4. O abatere frecventă este transformarea hiatului în diftong:

- *seism* [*seism*] (PRO TV Chișinău, 23.X; NIT, 27.X; NIT, 10.XI; Moldova 1, 26.X, 28.X) – corect: [*se-ism*] (două silabe);
- *podium* [*po-dium*] (PRO TV Chișinău, 23.X) – corect: [*po-di-um*] (trei silabe).

3.5. Sunt frecvente și greșelile de accentuare:

– a substantivelor comune:

- *editor*(i) (Moldova 1, 26.X; Jurnal TV, 9.XI) – corect: **editor**;
- *intrigă* (PRIME, 20.XI) – corect: **intrigă**;
- *disputa* (TV 7, 27.X) – corect: **disputa**;
- *studio* (PUBLIKA TV, 15.XI) – corect: **studio**;
- *audit* (TV 7, 21.XI) – corect: **audit**;
- *derby*-ul (Jurnal TV, 17.X; TV 7, 21.XI) – corect: **derby**-ul;
- *inspectorii* (TV 7, 2.XII) – corect: **inspectorii**;
- *inspector*i (Moldova 1, 10.XI) – corect: **inspector**i;
- *administratorii* de blocuri (Jurnal TV, 26.X) – corect: **administrator**ii;
- *cavaleria* (TVC 21, 28.XI) – corect: **cavaleria**;
- *infanterie* (Jurnal TV, 9.XI) – corect: **infanterie**;
- pensia *mizeră* (Jurnal TV, 27.X) – corect: **mizeră**;
- *miros* neplăcut (TV 7, 27.X) – corect: **miros**;
- *industria* (TVC 21, 29.XI) – corect: **industria**;
- *industria* bonelor (Jurnal TV, 8.XI) – corect: **industria**;
- cu acest *mottou* (Moldova 1, 20.XI) – corect: **motto**;
- *jurii* (Jurnal TV, 9.XI) – corect: **jurii**;
- *epoca* (TVC 21, 24.XI; Jurnal TV, 7.XI) – corect: **epoca**;

- călugăriță (Jurnal TV, 8.XI) – corect: călugăriță;
- călugărițele (NIT, 26.X) – corect: călugărițele;
- pictorițe (PRIME, 10.XI) – corect: pictorițe;
- diplome (TVC 21, 25.XI, 30.XI) – corect: diplome;
- taxi (TVC 21, 2.XII) – corect: taxi;
- amenință (NIT, 14.XI; PRIME, 14.XI; TVC 21, 23.XI) – corect: amenință;
- liniștea... ce domină împrejurimile... (PRIME, 11.XI) – corect: domină;
- determină (Jurnal TV, 10.XI) – corect: determină;
- să determine (Moldova 1, 4.XI) – corect: să determine;

– a numelor proprii:

- Premiul Nobel (PRIME, 4.XI, 7.XI) – corect: Premiul Nobel;
- Bruxelles [brüksel] (Moldova 1, 18.X) – corect: [brüksel];
- Rusia (TVC 21, 22.XI, 2.XII) – corect: Rusia.

II. Gramatică

4. Morfologie

4.1. Forme greșite ale unor verbe

4.1.1. Formele hibride de indicativ imperfect *vroiam, vroia, vroiau* etc., folosite în locul celor corecte, fără *-r-* în radical – *voiam, voia, voiau* etc. –, apar la majoritatea posturilor monitorizate:

- *vroiam, vroiai* (Moldova 1, 8.XI ș.a.) – corect: **voiam, voiai**;
- țaranilor care *vroiau* să cumpere pământ (TV 7, 22.XI) – corect: **voiau**;
- *Vroiam* cu dl să negociez (Euro TV 7, 27.XI) – corect: **voiam**;
- El *vroia*... Ei *vroiau*... (Jurnal TV, 4.XI) – corect: **voia, voiau**.

4.1.2. La unele posturi se constată utilizarea verbului *a trebui* cu forma de indicativ prezent, persoana I *trebuiește* și persoana a III-a plural *trebuiesc*. Pentru indicativ prezent este corectă doar forma (unică pentru toate persoanele și numerele) *trebuie*:

- acestea *trebuiesc* curățate... (TV 7, 22.XI);
- lucruri care nu ne *trebuiesc* neapărat (PRIME, 4.XI);
- *trebuiește* (Jurnal TV, 8.XI).

4.1.3. Se observă forma greșită a unor verbe de conjugarea I fără sufixul *-ez*:

- aceștia *submină*... (TVC 21, 24.XI) – corect: **subminează**;
- să *estoarce* (TVC 21, 24.XI) – corect: **să extorcheze**;
- În presă *se vehiculă*... (TVC 21, 30.XI) – corect: **se vehiculează**.

4.1.4. Am înregistrat și situații inverse, de conjugare greșită a unor verbe cu sufixe:

- *perturbează* (PRIME, 11.XI) – corect: **perturbă**;
- să-l *suspendeze* din funcție... (Jurnal TV, 26.X) – corect: **să suspende**;
- norii *perindează* cerul (Jurnal TV, 24.X, 27.X ș.a.) – corect: **se perindă pe cer** (în acest exemplu este încălcat și regimul verbului);

▪ în schimbul banilor, unele persoane *se absolvesc* de orice vină... (Jurnal TV, 25.X) – corect: **se absolvă (sunt absolvite)**.

4.1.5. Am întâlnit forma greșită a verbului *a accede* la conjunctiv:

▪ sunt obligați *să accede* la acest stil de viață... (PRIME, 10.XI) – corect: **să accedă**.

4.1.6. O greșeală frecventă este accentuarea pe sufix, în loc de radical, a verbelor de conjugarea a III-a, la imperativ, persoana a II-a plural, atunci când sunt urmate de clitice pronominale:

- spunuți-mi (PRIME, 4.XI; Jurnal TV, 4.XI) – corect: spuneți-mi;
- spunuți-ne (Moldova 1, 4.XI; PUBLIKA TV, 16.XI) – corect: spuneți-ne;
- trimiteuți-ne SMS... (PRIME, 7.XI) – corect: trimiuteți-ne;
- țineuți-vă bine (Jurnal TV, 8.XI) – corect: ținiuteți-vă.

4.1.7. Am atestat și verbul *a accede* la perfectul compus. Acest verb însă nu se folosește la timpurile trecute, nu are participiu:

▪ În sferturile Cupei Ligii Angliei *au mai acces* Liverpool, Chelsea și Blackburn (Jurnal TV, 27.X, 28.X) – corect: În sferturile Cupei Ligii Angliei **s-au mai calificat** Liverpool, Chelsea și Blackburn.

4.1.8. Am înregistrat, rar, și forma greșită a verbului *a merita* – *se merită*. Verbul *a merita* nu este însă reflexiv:

- ...și dacă *se merită*... (PRIME, 4.XI) – corect: *și dacă merită*;
- cred că *se merită* să vedem acum la rubrica Horoscop (Moldova 1, 8.XI) – corect: *cred că merită*.

4.2. Forme greșite ale unor substantive

4.2.1. Am înregistrat unele oscilații în folosirea desinențelor de feminin singular, genitiv-dativ, *-e* și *-i*:

- ...un milion de cărți din domeniul *medicinii* și-au găsit locul în biblioteca... (Moldova 1, 4.XI) – corect: **mediciniei**;
- directorul *Pieței* Centrale (TVC 21, 5.XII) – corect: **pieței**;
- producătorul *emisiunii* (TVC 21, 28.XI) – corect: **emisiunii**.

4.2.2. Substantivele de genul feminin *albină* și *disciplină* sunt folosite la plural cu desinența *-i*, în loc de *-e*:

- mierea de *albini* (Jurnal TV, 9.XI; TVC 21, 28.XI) – corect: **albine**;
- și alte *disciplini* (Moldova 1, 26.X) – corect: **discipline**.

4.2.3. Am atestat și forme greșite de plural ale altor substantive:

- Dorm cu două *plapume*... (PRIME, 26.X) – corect: **plăpumi**;

- ne învelim cu trei *plapume* (NIT, 10.XI) – corect: **plăpumi**;
- *optimele* Cupei României (PRIME, 28.X) – corect: **optimile**;
- negocierile (Moldova 1, 27.X) – corect: **negocierile**;
- ingredient^{ți} (PRIME, 10.XI) – corect: **ingrediente**;
- *ușele* deschise (Euro TV, 27.XI) – corect: **ușile**;
- gospodari care dau mâncare la *răți* sau la porci... (Jurnal TV, 23.X) – corect: **rațe**;
- buruiene (TVC 21, 2.XII) – corect: **buruieni**.

4.2.4. Se observă concurența între desinențele de neutru plural *-e* și *-uri*:

- suveniruri (PRIME, 9.XI) – corect: **suvenire**;
- *lăcașele* sfinte (PUBLIKA TV, 7.XI) – corect: **lăcașurile**;
- Dorm cu două *plapume* și nu se pot lipsi de *cămine*... (PRIME, 26.X) – corect: **căminuri** (*cămine* „instituție; casă”);
- toate *dulapele* (Jurnal TV, 9.XI) – corect: **dulapurile**;
- ce alte *vis*e mai au fetele? (Jurnal TV, 9.XI) – corect: **visuri** (*vis*e „imagini din timpul somnului”; *visuri* „aspirații”; din context reiese că era vorba despre *visuri*).

4.2.5. Substantivul *noră*, cu sensul „soția cuiva considerată în raport cu părinții soțului ei”, are la genitiv-dativ forma *nurorii*, nu *norei* și la plural are forma *nurori*, nu *nori*:

- Înregistrarea *norei* lui Igor Smirnov... (TV 7, 21.XI);
- două *nori* (Jurnal TV, 10.XI).

4.2.6. Am constatat și exprimarea genitivului sau a dativului numelor proprii de genul feminin, terminate în vocală, cu marca *lui/lu’*, în locul exprimării flexionare:

- Festivalul „Două Inimi Gemene”, în memoria *lui Doina* și Ion Aldea-Teodorovici (Moldova1, 7.XI) – corect: *în memoria Doinei și a lui Ion Aldea-Teodorovici*;
- în memoria *lui Doina* și Ion Aldea-Teodorovici... (Jurnal TV, 9.XI) – corect: *în memoria Doinei și a lui Ion Aldea-Teodorovici*.

4.2.7. Sporadic, am întâlnit substantive încadrate greșit la alte genuri:

- *torta* (s.f.) anului (2 PLUS, 3.XI) – corect: **tortul** (s.n.);
- Din *programa* IMPACT (NIT, 26.X) – corect: **programul** (s.n.). **N.B.** *Programă*, la feminin, este numai termen didactic (*programă școlară*).
- Profesorii spun că fetelor le este greu să însușească *programul* (PRIME, 29.XI) – corect: **programa (școlară)**.

4.2.8. Am înregistrat, la unele posturi monitorizate, substantive feminine create prin moțiune în cazul unor substantive epicene (numai cu formă de masculin):

- *lidera* campionatului (2 PLUS, 28.XI) – corect: **liderul/echipa-lider**;
- deși are mai puțin decât *lidera* (PRO TV Chișinău, 25.X) – corect: **liderul**;
- *Liderele* clachează (Jurnal TV, 17.X) – corect: **liderii**;
- Dinamo Kiev este *lideră* cu 36 de puncte... (Jurnal TV, 24.X) – corect: **lider**;
- se menține în spatele *liderei*... (TVC 21, 5.XII) – corect: **liderului**;

- poștașă (Moldova 1, 20.XI) – corect: **poștaș**;
- Laura[] *manechină* (Moldova 1, 20.XI) – corect: Laura[,] **manechin**;
- ...oferind un buchet imens de flori unei *arbitre* care oficiase la partida... (Jurnal TV, 17.X) – corect: **unei doamne arbitru**.

4.3. Forme greșite ale unor adjective

4.3.1. Am înregistrat formele de feminin plural *ultimile* și *maximile*, în locul celor corecte, *ultimele* și *maximele*:

- *ultimile* zile (2 PLUS, 28.XI);
- *maximile* vor atinge valori... (Moldova 1, 7.XI).

4.3.2. Am atestat și forma greșită *dragele*. Adjectivul *drag* are trei forme: *drag* (m. n. sg.), *dragă* (f. sg.), *dragi* (m. n. f. pl.) – articulat hotărât *dragile*:

- Bună dimineața, dragilor, bună dimineața, *dragelor* (Jurnal TV, 7.XI).

4.3.3. Dezacordul în gen al adjectivelor

Dezacordul în gen are de obicei un caracter accidental, contextual, produs prin atracție, din neatenție etc.:

- De fapt, cum a început totul, procesul *însăși*... (Moldova 1, 4.XI) – corect: *De fapt, cum a început totul, procesul însuși*;
- Eugenia Marin, chiar *însuși* realizatoarea acestui concurs... (Moldova 1, 7.XI) – corect: *Eugenia Marin, însăși realizatoarea acestui concurs*.

4.4. Forme greșite ale unor adverbe

O greșeală răspândită este înlocuirea formelor adverbiale *maximum* și *minimum* cu cele ale adjectivelor corespondente, *maxim* și *minim*:

- este de **maxim** 12 salarii (Moldova 1, 27.X);
- o temperatură a aerului **de maxim** opt grade (Euro TV, 17.X);
- majorat **maxim** cu trei la sută (Euro TV, 20.X).

Forma *maxim* este folosită greșit și în locuțiunea adverbială **la maxim*, în loc de *la maximum*:

- Galacticii s-au distrat **la maxim** (PRO TV Chișinău, 22.X);
- Lupta pentru titlu... s-a încins **la maxim**. (PUBLIKA TV, 15.XI);
- ...angajați... care sunt cu nervii întinși **la maxim**. (PUBLIKA TV, 16.XI);
- ...a profitat **la maxim** de abandonul... (PUBLIKA TV, 14.XI).

4.5. Forme greșite ale unor adjective numerale

La unele posturi monitorizate, am constatat preferința pentru numeralul cardinal în locul celui ordinal pentru a desemna data. Numeralesle cardinale se utilizează pentru a

preciza data începând cu 2. Pentru data de 1, conform tradiției, se folosește numeralul ordinal *întâi* (nu *unu*):

- *unu* noiembrie (Moldova 1, 24.X) – corect: *întâi noiembrie*;
- *unu* iulie, *unu* noiembrie (NIT, 27.X) – corect: *întâi iulie*, *întâi noiembrie*;
- *unu* decembrie (TVC 21, 21.XI) – corect: *întâi decembrie*;
- *unu* octombrie (TVC 21, 21.XI) – corect: *întâi octombrie*.

5. Sintaxă

5.1. Dezacordul

5.1.1. Dezacordul dintre predicat și subiect

Unele dezacorduri se produc prin atracția altui termen din enunț, din cauza topicii componentelor enunțului. Alte dezacorduri au cauze semantice, atunci când există o neconcordanță între forma și sensul unui termen aflat în poziția de subiect. Pe lângă factorii de natură lingvistică (atracția, sensul), apariția dezacordurilor este favorizată de diverși factori specifici comunicării orale: neanticiparea mesajului, neatenția, rapiditatea comunicării:

- Ce *evenimente a* mai urmat... (Moldova 1, 7.XI) – corect: Ce *evenimente au* mai urmat;
- *conducerea* le-a promis că **vor achita** restanțele salariale (PRIME, 29.XI) – corect: *conducerea* le-a promis că **va achita** restanțele salariale;
- R. Moldova este una din *țările care a aderat* la acest proiect (PRIME, 27.X) – corect: Republica Moldova este una din *țările care au aderat* la acest proiect;
- Guvernul a promis că **se va analiza** cererile protestatarilor (PRIME, 20.XI) – corect: Guvernul a promis că **se vor analiza** cererile protestatarilor;
- ...acum *Ionel*, alături de alți copii din sat, **pot găsi** cartea dorită pe rafturile bibliotecii din localitate. (PRIME, 14.XI) – corect: acum *Ionel*, alături de alți copii din sat, **poate găsi** cartea dorită pe rafturile bibliotecii din localitate;
- aceste *victorii este* ceva normal (2 PLUS, 3.XI) – corect: aceste *victorii sunt* ceva normal;
- *Unul dintre ei* a declarat că **au decis**... (PRO TV Chișinău, 17.X) – corect: *Unul dintre ei* a declarat că **a decis**;
- *soarta acestora se decid* acum în instanța de judecată (NIT, 22.X) – corect: *soarta acestora se decide* acum în instanța de judecată;
- *Răspunsurile* procurorului general i-**a nemulțumit** pe comuniști. (TV 7, 28.X) – corect: *Răspunsurile* procurorului general i-**au nemulțumit** pe comuniști;
- *valoarea* ajutorului **trebuie majorat** semnificativ (NIT, 14.XI) – corect: *valoarea* ajutorului **trebuie majorată** semnificativ;
- *Inovațiile...* primarului Dorin Chirtoacă... [] *uimește* nu doar [] oamenii de rând... (NIT, 10.XI) – corect: *Inovațiile...* primarului Dorin Chirtoacă... îi **uimesc** nu doar pe oamenii de rând;
- *Aceasta va examina* candidații și **vor elabora** un certificat medical... (NIT, 26.X) – corect: *Aceasta va examina* candidații și **va elabora** un certificat medical;

- *SUA a acuzat* China că menține yanul subevaluat... (Euro TV, 14.XI) – corect: *SUA au acuzat* China că menține yanul subevaluat;
- *numărul* locurilor de muncă **vor crește** (TV 7, 19.X) – corect: *numărul locurilor de muncă va crește*;
- din imagini **se poate observa** *exclamațiile* angajaților... (PUBLIKA TV, 16.XI) – corect: din imagini **se pot observa** *exclamațiile* angajaților;
- *Cheltuielile* de reparație **este suportate** de... (PUBLIKA TV, 5.XI) – corect: *Cheltuielile* de reparație **sunt suportate**;
- *PUBLIKA TV* a lansat o campanie... în care **vă îndemnăm** să spuneți... (PUBLIKA TV, 12.XI) – corect: *PUBLIKA TV* a lansat o campanie... în care **vă îndeamnă** să spuneți;
- *consumul* de tutun și alcool **ar putea fi reduse** (PUBLIKA TV, 19.X) – corect: *consumul* de tutun și alcool **ar putea fi redus**;
- poate va fi o candidatură comună, dar poate **va fi** și *mai multe*... (Jurnal TV, 21.X) – corect: *poate va fi o candidatură comună, dar poate vor fi și mai multe*;
- Mă bucur că *ne sună* cei care **aveți** o sarbătoare... (Jurnal TV, 7.XI) – corect: Mă bucur că *ne sună* cei care **au** o sarbătoare;
- *Reducerea* din quantumul cheltuielilor **sunt** o altă sursă... de economisiri... (Jurnal TV, 9.XI) – corect: *Reducerea* (din quantumul) cheltuielilor **este** o altă sursă... de economisiri;
- *...fiecare* din cei prezenți **au fost serviți** cu pilaf... (TVC 21, 5.XII) – corect: *fiecare* din cei prezenți **a fost servit** cu pilaf;
- *Clubul* Studenților Liberali **au dat start**... (TVC 21, 29.XI) – corect: *Clubul* Studenților Liberali **a dat start**.

5.1.2. Nerespectarea regimului verbal este o greșeală gravă:

- Norii *perindează* cerul. (Jurnal TV, 27.X ș.a.) – corect: *Norii se perindă* pe cer;
- Unii localnici spun că gunoiștea *nu le împiedică*... (Jurnal TV, 27.X) – corect: *Unii localnici spun că gunoiștea nu-i împiedică/nu-i deranjează/nu-i incomodează*.

Un caz specific, foarte răspândit, este utilizarea verbului *a trebui* cu supin (*trebuie de făcut*) în loc de participiu (*trebuie făcut*):

- *Trebuie de făcut* în așa fel încît... (NIT, 24.X) – corect: **Trebuie făcut** în așa fel încît...;
- *...trebuie de găsit* voturi... (NIT, 25.X) – corect: **trebuie găsite** voturi;
- *Trebuie de schimbat* guvernul... (NIT, 14.XI) – corect: **Trebuie schimbat** guvernul;
- *trebuie de schimbat* televizorul (PRO TV Chișinău, 18.X) – corect: **trebuie schimbat** televizorul;
- Este foarte greu de înțeles și *trebuie de văzut* ce se ascunde în spatele acestei solicitări. (TV 7, 15.XI) – corect: **trebuie văzut**;
- *...unde trebuie de păstrat*... (Jurnal TV, 9.XI) – corect: unde **trebuie păstrat**.

Frecvența îngrijorătoare a acestor construcții eronate ne îndreptățește să constatăm că formula s-a generalizat atât în limbajul televizual, cât și în exprimarea vorbitorilor.

5.1.3. Dezacordul pronumelui semiindependent (articolului posesiv) *al*

Am înregistrat două tipuri de utilizare greșită a formelor articolului genitival sau posesiv *al*: (i) utilizarea invariabilă a formei *a*; (ii) utilizarea unei forme acordate greșit, cu alt element din enunț, prin atracție.

(i) utilizarea invariabilă:

- ...de dragul poporului și **a** soluționării crizei... (PRIME, 9.XI) – corect: de dragul poporului și **al** soluționării crizei;
- Controlul la psihiatru **a** viitorului președinte... (NIT, 26.X) – corect: Controlul la psihiatru **al** viitorului președinte;
- ...raportul cu date și nume concrete **a** celor implicați... (NIT, 28.X) – corect: .raportul cu date și nume concrete **ale** celor implicați;
- criza financiară ce prevede noi reduceri **a** cheltuielilor... (PRO TV Chișinău, 23.X) – corect: criza financiară ce prevede noi reduceri **ale** cheltuielilor;
- ...reducerea plafonului maxim **a** donațiilor benevole... (TV 7, 27.X) – corect: reducerea plafonului maxim **al** donațiilor benevole;
- Este în folosul tuturor, mai ales **a** copiilor. (PUBLIKA TV, 16.XI) – corect: Este în folosul tuturor, mai ales **al** copiilor;
- ...a fost ales cu votul democraților și **a** comuniștilor... (Jurnal TV, 28.X) – corect: a fost ales cu votul democraților și **al** comuniștilor;
- absolvenți **a** liceelor (Jurnal TV, 4.XI) – corect: absolvenți **ai** liceelor;
- ...eșec **a** lui Șahtior pe teren teren propriu... (Jurnal TV, 24.X) – corect: eșec **al** lui Șahtior pe teren propriu (în acest exemplu este și o neglijență de tehnoredactare);
- ANRE va prezenta noul regulament privind calitatea serviciilor de transport **a** gazelor (PUBLIKA TV, 15.XI) – corect: ... transport **al** gazelor;
- sezonului rece **a** anului (TVC 21, 21.XI) – corect: sezonului rece **al** anului;
- inspecții **a** piețelor agricole (TVC 21, 2.XII) – corect: inspecții **ale** piețelor agricole;
- prezentări de modă **a** designerilor moldoveni (N 4, 17.XI) – corect: prezentări de modă **ale** designerilor moldoveni;

(ii) utilizarea unei forme acordate greșit:

- Prima ediție **al** acestuia... (Moldova 1, 8.XI) – corect: Prima ediție **a** acestuia;
- reducere fără precedent **al** celor care... (Moldova 1, 20.XI) – corect: reducere fără precedent **a** celor care;
- ...demisia procurorului... și **al** lui Lupu... (NIT, 25.X) – corect: demisia procurorului... și **a** lui Lupu;
- participanți **ale** companiilor (PUBLIKA TV, 5.XI) – corect: participanți **ai** companiilor;
- să voteze proiectul de lege **al** bugetului (PUBLIKA TV, 8.XI) – corect: să voteze proiectul de lege **a** bugetului/ proiectul legii bugetului;
- colegii de breaslă **al** socrului mare (Jurnal TV, 10.XI) – corect: colegii de breaslă **ai** socrului mare;
- victime **ai** propriilor copii (TVC 21, 21.XI) – corect: victime **ale** propriilor copii.

Semnalăm și alte greșeli ce privesc articolul posesiv:

- prezența redundantă (inutilă) a articolului posesiv-genitival:

▪ *...pe aleea stelelor a cinematografilei moldovenești...* (Moldova 1, 4.XI) – corect: *pe aleea stelelor cinematografilei moldovenești*;

▪ Moldova a avut reprezentanți... la toate edițiile a JO la care a participat (PUBLIKA TV, 15.XI) – corect: la toate edițiile JO [Jocurilor Olimpice] la care a participat;

- omiterea articolului:

▪ Moldova a câștigat doar în fața Andorrei și [] statului San Marino (PRIME, 14.XI) – corect: *Moldova a câștigat doar în fața Andorrei și a statului San Marino*;

▪ *...în condițiile unor valuri masive de scumpiri și [] unui nivel de sărăcie în creștere* (NIT, 27.X) – corect: *în condițiile unor valuri masive de scumpiri și ale unui nivel de sărăcie în creștere*;

▪ *...exercitând presiuni psihice asupra acestora și [] familiilor lor...* (TV 7, 28.X) – corect: *exercitând presiuni psihice asupra acestora și a familiilor lor*;

▪ *Raidul poliției este îndreptat împotriva bandelor mafiote și [] traficantilor de droguri.* (PUBLIKA TV, 14.XI) – corect: *Raidul poliției este îndreptat împotriva bandelor mafiote și a traficantilor de droguri.*

5.1.4. Greșeli datorate substituirii pronomelor personale prin adjective pronominale:

▪ *...comuniștii au venit cu argumente în favoarea poziției sale...* (NIT, 25.X) – corect: *comuniștii au venit cu argumente în favoarea poziției lor*;

▪ *La rândul său, funcționarii moldoveni promit...* (TV 7, 21.XI) – corect: *La rândul lor, funcționarii moldoveni promit...*;

▪ *Doi șoferi de taxi au fost bătuți de clienții săi fideli...* (TVC 21, 2.XII) – corect: *Doi șoferi de taxi au fost bătuți de clienții lor fideli.*

5.1.5. Dezacordul adjectivelor numerale

Am atestat și dezacorduri ale adjectivelor numerale compuse. Cel mai frecvent se greșește prin utilizarea formelor de masculin în locul celor de feminin. În general, această greșeală se întâlnește la numeralele compuse:

▪ *...atac produs în ultimele doisprezece zile...* (PRO TV Chișinău, 22.X) – corect: **douăsprezece zile**;

▪ *Până acum au fost depuse peste douăzeci și unu de mii de cereri.* (TV 7, 14.XI) – corect: **douăzeci și una de mii de cereri**;

▪ *douăzeci și unu de provincii* (NIT, 26.X) – corect: **douăzeci și una de provincii**;

▪ *douăzeci și unu de persoane* (TVC, 5.XII) – corect: **douăzeci și una de persoane**;

▪ *doisprezece grade* (TV 7, 21.X, 27.X ș.a.) – corect: **douăsprezece grade**;

▪ *doisprezece mii de cereri* (TVC 21, 21.XI) – corect: **douăsprezece mii de cereri**;

▪ *doisprezece provincii* (PUBLIKA TV, 8.XI) – corect: **douăsprezece provincii**;

▪ *...se întâlnesc de doisprezece ori la o sută de ani...* (PRO TV Chișinău, 27.X) – corect: **de douăsprezece ori**;

▪ *datorie la căldură de douăzeci și doi de mii de lei* (NIT, 14.XI) – corect: **douăzeci și două de mii de lei**;

- a ajuns la peste *doi virgulă optzeci și șapte miliarde* de dolari (TV 7, 17.X) – corect: **două virgulă optzeci și șapte miliarde** de dolari;
- *șapte virgulă doi grade* (Moldova 1, 24.X) – corect: șapte virgulă **două** grade.

Pentru exprimarea orei, numeralul *doi* și numerele compuse cu *doi* trebuie să aibă formă de feminin. Am înregistrat, nu foarte frecvent, folosirea formelor de masculin în astfel de contexte:

- Incendiul a izbucnit în jurul orei *doisprezece* (PUBLIKA TV, 15.XI) – corect: *în jurul orei **douăsprezece***;
- la ora locală *doisprezece...* (Jurnal TV, 17.X) – corect: *la ora locală **douăsprezece***.

5.2. Care în loc de pe care

Utilizarea fără prepoziția funcțională *pe* a pronumelui relativ *care* cu funcție de complement direct este o greșeală frecventă:

- Este un film extraordinar... *care* ți-l recomand și ție. (Moldova 1, 9.XI) – corect: *Este un film extraordinar... **pe care** ți-l recomand și ție*;
- Pompierii din Soroca spun că visează la [] echipament *care* deseori îl văd doar la televizor. (Moldova 1, 20.XI) – corect: *Pompierii din Soroca spun că visează la un echipament **pe care** deseori îl văd doar la televizor*;
- ...este un om *care* a trecut printr-o boală... [] *care* a depășit-o... (Moldova 1, 4.XI) – corect: *este un om **pe care** a trecut printr-o boală... [] **pe care** a depășit-o*;
- ...poluați aerul *care-l* respirați... (PRIME, 9.XI) – corect: *aerul **pe care-l** respirați*;
- două mișcări *care* le poți dansa în club (Jurnal TV, 4.XI) – corect: *două mișcări **pe care** le poți dansa în club*;
- gafe *care* le facem (Jurnal TV, 8.XI) – corect: *gafe **pe care** le facem*;
- ...în viziunea angajaților *care* i-ați văzut mai devreme... (PUBLIKA TV, 16.XI) – corect: *în viziunea angajaților **pe care** i-ați văzut mai devreme*.

5.3. „Ca și”

Apariția unui *și* parazită în încercarea de a evita o cacofonie (*ca și campion*) se extinde și în exemple unde nu mai este vorba de cacofonii (*ca și primar*). Pentru evitarea cacofoniei, se recomandă folosirea prepoziției *drept* sau a locuțiunii prepoziționale *în calitate de*, atunci când substantivul exprimă o calitate, și a locuțiunilor prepoziționale *din punctul de vedere*, *în ce privește* etc., atunci când este vorba de un subordonat de relație:

- Eu te știam *ca și* profesoara mea de limbă română odată... (Moldova 1, 10.XI) – corect: Eu te știam **ca** profesoara mea de *limba română* odată;
- *ca și* jurist (NIT, 19.X) – corect: **ca** jurist/**în calitate de** jurist;
- W.C. Handy este cunoscut *ca și* „părintele blues-ului” (PUBLIKA TV, 16.XI) – corect: W.C. Handy este cunoscut **ca** „părintele blues-ului”.

5.4. Greșeli de utilizare a prepozițiilor și a locuțiunilor prepoziționale

5.4.1. „Din *punct* de vedere al...”

Urmată de un substantiv în genitiv, locuțiunea *din punct(ul) de vedere* trebuie să conțină forma articulată hotărât a substantivului *punct*. Atunci când urmează un adjectiv, *punct* va fi nearticulat (*din punctul de vedere al economiei* – *din punct de vedere economic*). Se constată ezitări în utilizarea acestor locuțiuni:

- Ziua de vineri va fi ceva mai complicată *din punct de vedere* al fenomenelor meteo. (PRIME, 19.X) – corect: **din punctul de vedere al fenomenelor meteo**;
- ...cel mai mic stat independent *din punct de vedere al suprafeței*... (PRIME, 9.XI) – corect: **din punctul de vedere al suprafeței**.

5.4.2. Absența prepoziției *de* după numerale

Numeralele de la 20 în sus nu se atașează direct substantivului, ci sunt urmate de prepoziția *de*. Am identificat multe situații de omitere a prepoziției la toate posturile monitorizate:

- Potrivit primarului, unii șefi de direcții au salarii de cca 20.000 [] *lei* (PRIME, 14.XI) – corect: **salarii de cca 20.000 de lei**;
- Dan Petrescu va încasa 2 *milioane* [] *euro* pe sezon (PRIME, 29.XI) – corect: **2 milioane de euro**;
- au participat 300 [] *militari* (2 PLUS, 4.XI) – corect: **au participat 300 de militari**;
- Italia, iertată de 100 [] *miliarde* [] *euro* (Euro TV, 27.X) – corect: **100 de miliarde de euro**;
- Veniturile la buget pentru 2012 vor fi mai mici cu 38 [] *milioane* [] *lei* (Euro TV, 18.XI) – corect: **38 de milioane de lei**;
- un bărbat de 52 *ani* (Euro TV, 18.X) – corect: **un bărbat de 52 de ani**;
- două *milioane* [] *dolari* (NIT, 26.X) – corect: **două milioane de dolari**;
- o *mie* [] *locuitori* (NIT, 4.XI) – corect: **o mie de locuitori**;
- Alte 25 [] *persoane* au fost rănite în urma exploziei... (PUBLIKA TV, 14.XI) – corect: **Alte 25 de persoane** au fost rănite în urma exploziei;
- situat la 170 [] *kilometri* (PUBLIKA TV, 17.X) – corect: **situat la 170 de kilometri**;
- Top 50 [] *vedete* influente (Jurnal TV, 10.XI) – corect: **Top 50 de vedete influente**;
- o *sută* [] *mii* de moldoveni (TVC 21, 21.XI) – corect: **o sută de mii** de moldoveni;
- 61 [] *deputați* (TVC 21, 25.XI) – corect: **61 de deputați**.

Semnalăm și greșeala inversă (mai rar), de folosire a prepoziției *de* după numerale de la 1 la 19 și după numeralele compuse cu acestea:

- 210 **de** recruți (Euro TV, 27.XI) – corect: **210** recruți;
- 108 **de** întreprinderi de stat... (TVC 21, 6.XII) – corect: **108** întreprinderi de stat;
- 102 **de** troleibuze noi (TVC 21, 30.XI) – corect: **102** troleibuze noi.

5.4.3. Folosirea unei prepoziții neadecvate în context

Suprapunerea mai multor tipare sintactice are ca rezultat apariția într-un anumit context a unei prepoziții specifice altui tipar sintactic. Am înregistrat mai multe cazuri de folosire incorectă a unor prepoziții:

- ...se arată indiferent **de** afirmațiile... (PRIME, 28.X) – corect: *se arată indiferent față de afirmațiile*;
- Poliția spune că panoul cu săgeată asigură securitatea **la** trafic (PRIME, 14.XI) – corect: *securitatea în trafic*;
- nemulțumiți **față de** decizia instanței (2 PLUS, 7.XI) – corect: *nemulțumiți de decizia instanței*;
- ...cel puțin **în** această concluzie a ajuns opoziția... (NIT, 22.X) – corect: *cel puțin la această concluzie a ajuns opoziția*;
- bilete **la** avion (TV 7, 21.XI) – corect: bilete **de** avion;
- Deputații PCRM au părăsit sala de ședințe indignați **pe** majoritatea parlamentară (Jurnal TV, 28.X) – corect: *indignați de majoritatea parlamentară sau supărați pe majoritatea parlamentară*;
- ...evadării **de sub** detenție a lui Eduard Baghirov (Jurnal TV, 26.X) – corect: *evadării din detenție sau evadării din arest*;
- **La** nordul republicii... (TV 7, 27.X) – corect: *în nordul*;
- **La** nord se vor înregistra... (Jurnal TV, 28.X) – corect: *în nord*;
- **la** Ciocana (Jurnal TV, 4.XI) – corect: *în (sectorul) Ciocana*;
- [angajați] **după** specialitate (TV 7, 28.X) – corect: *în specialitate/conform specialității*;
- ...nu este sigură **în** forțele proprii... (NIT, 28.X) – corect: *nu este sigură de forțele proprii*;
- Accesați site-ul PUBLIKA.md pentru a fi la curent la orice oră **despre** cele mai importante evenimente... (PUBLIKA TV, 14.XI) – corect: *pentru a fi la curent la orice oră cu cele mai importante evenimente*;
- **în** comun acord cu (Euro TV, 28.X) – corect: *de comun acord cu*;
- au realizat o investigație **despre** (Euro TV, 19.X) – corect: *au realizat o investigație asupra/privind/cu privire la*;
- contribuind în mare măsură **de** rezultatul 0:0 (JURNAL TV, 18.X) – corect: *contribuind în mare măsură la rezultatul 0:0*;
- **sub** muzica latino (Jurnal TV, 10.XI) – corect: *pe muzica latino*;
- să se renunțe deocamdată **de** remanierele (PUBLIKA TV, 25.X) – corect: *să se renunțe deocamdată la remanierele*;
- ...**după** sfârșitul lui 2011 (Jurnal TV, 24.X) – corect: *la sfârșitul lui 2011*;
- Kremlinul optează **pe** Anatoli Kaminski... (TVC 21, 22.XI) – corect: *Kremlinul optează pentru Anatoli Kaminski/mizează pe Anatoli Kaminski*;
- Partidul... planifică să participe **în** conducerea statului (TVC 21, 28.XI) – corect: *Partidul... planifică să participe la conducerea statului*.

5.5.2. Discontinuitatea elementelor corelative

Perechile corelative de conectori, formate din conjuncții sau din adverbe, presupun utilizarea împreună a elementelor corelative, în combinații fixate. Această regulă este adesea încălcată, mai ales în registrul oral, în care se acordă mai puțină atenție construcției enunțului. Am înregistrat utilizarea elementului *cât și* fără termenul corelativ *atât...* (cf. *atât... cât și...*), cu rolul unui conector copulativ-adversativ (similar cu *iar*) sau invers, folosirea lui *atât* fără „perechea” sa, *cât și*:

- membrii asociației... solicită funcționarilor, **cât și** rudelor acestora[] declarațiile de avere. (TV 7, 14.XI) – corect: *membrii asociației... solicită atât funcționarilor, cât și rudelor acestora[,] declarațiile de avere*;

- ...s-a arătat nemulțumit de modul în care decurge ancheta în dosarul 7 aprilie și că protestatarii violenți care au participat la distrugerea clădirii parlamentului și președinției, **cât și** polițiștii care și-au depășit atribuțiile, nu au fost pedepsiți (Euro TV, 17.X) – corect: *s-a arătat nemulțumit de modul în care decurge ancheta în dosarul 7 aprilie și că atât protestatarii violenți care au participat la distrugerea clădirii parlamentului și președinției, cât și polițiștii care și-au depășit atribuțiile, nu au fost pedepsiți*;

- ...**atât** partea juridică a deciziei aprobate, **dar și** morală trezește mai multe întrebări (NIT, 18.X.) – corect: *atât partea juridică a deciziei aprobate, cât și partea morală trezesc mai multe întrebări* (în acest exemplu există și dezacord între predicat și subiect);

- emoții pozitive, **cât și** negative... (PRO TV Chișinău, 23.X.) – corect: *atât emoții pozitive, cât și negative/emoții pozitive, precum și negative*.

5.6. Anacolutul

Anacolutul este un fenomen de discontinuitate sintactică specific vorbirii libere. Un anumit tipar sintactic cu care se începe fraza este abandonat pe parcurs și continuat de un alt tipar de construcție. Greșeala se produce pentru că vorbitorul își regândește formularea chiar în timpul emiterii mesajului sau pentru că uită pe parcurs cu ce tipar de construcție și-a început enunțul:

- ...obișnuiam să mai dau foc... la stogul de fân al vecinilor, *care* mai nu le-am ars și casa... (Moldova 1, 10.XI) – corect: *obișnuiam să mai dau foc... la stogul de fân al vecinilor, căroră mai nu le-am ars și casa*.

5.7. Nemarcarea relațiilor sintactice din grupul nominal (în titluri)

Nemarcarea relațiilor sintactice în titlurile redactate în stil telegrafic este un fenomen pe care l-am întâlnit constant la toate televiziunile monitorizate. Greșeala este mai frecventă în contextele în care se precizează calitatea sau funcția unei persoane. Cauza este uneori spațiul insuficient pe „burtiere”, care impune limitarea mesajului la un anumit

număr de caractere. Totuși, fenomenul se extinde și în sintagmele scurte, unde relațiile sintactice dintre componente ar putea fi marcate foarte ușor. Pentru aceste contexte, recomandăm, pe cât posibil, evitarea unei înșiruii de cuvinte fără marcarea relațiilor sintactice dintre ele, mai ales când aceste înșiruii sunt destul de extinse sau creează ambiguități:

- președinte [] fracțiune [] PLDM (Moldova 1, 27.X) – corect: președinte **al** fracțiunii PLDM/președintele fracțiunii PLDM;
- director [] ANRE (Moldova 1, 19.X) – corect: director, ANRE/director **al** ANRE/directorul ANRE;
- Director [] liceul „Vasile Alecsandri” (2 PLUS, 9.XI) – corect: Director[,] Liceul „Vasile Alecsandri”/Directorul Liceului „Vasile Alecsandri”;
- Maria Coman[] director grădinița nr. 201 (PRIME, 26.X) – corect: Maria Coman[,] director **al** Grădiniței nr. 201;
- Antrenor [] Academia UTM (NIT, 26.X) – corect: Antrenor [,] Academia UTM/Antrenor **la** Academia UTM;
- Președinte [] PLDM (TV 7, 28.X ș.a.) – corect: Președinte **al** PLDM;
- Președinte [] Asociația „Salvgardare” (TV 7, 29.X) – corect: Președinte **al** Asociației „Salvgardare”;
- Vlad Filat[] prim-ministru (Euro TV, 26.X) – corect: Vlad Filat[,] prim-ministru;
- Maia Laguta[] președinte Asociație Salvgardare (Euro TV, 27.X) – corect: Maia Laguta[,] președinte **al** Asociației Salvgardare/Maia Laguta[,] președintele Asociației Salvgardare;
- Mihai Ghimpu[] președinte [] PL (N4, 25.X) – corect: Mihai Ghimpu[,] președinte **al** PL/Mihai Ghimpu[,] președintele PL;
- Sandu Vasilache[] director [] Moldova Film (PUBLIKA TV, 14.XI) – corect: Sandu Vasilache[,] director **la** Moldova- Film;
- director[] SA „Termocom” (TVC 21, 21.XI) – corect: director[,] „Termocom” SA/director **al** „Termocom” SA;
- manager [] Zimbru (TVC 21, 28.XI) – corect: manager [,] Zimbru/manager **la** Zimbru.

5.8. Greșeli de utilizare a adverbului

5.8.1. Topica semiadverbului *mai*

Am întâlnit o singură dată greșeala de deplasare a semiadverbului *mai* înaintea pronumelui (precizăm că această abatere nu este deloc sau aproape deloc specifică vorbitorilor din Republica Moldova, ci celor din Muntenia):

- ...astăzi nu *mai* se poate... (Jurnal TV, 10.XI) – corect: *astăzi nu se mai poate*.

5.8.2. Adverbul *decât* în construcții pozitive

Adverbul *decât* cu sensul „doar, numai” se folosește numai în construcții negative. Utilizarea în construcțiile pozitive este o eroare:

- ...iar Sheriff *a reușit decât* un egal acasă cu Olimpia Bălți. (PRIME, 29.XI) – corect: *iar Sheriff **n-a reușit decât/a reușit numai** un egal acasă cu Olimpia Bălți;*
- ...și asta *decât* poate să ne bucure... (Jurnal TV, 9.XI) – corect: *și asta poate doar/numai să ne bucure.../și asta **nu poate decât** să ne bucure.*

5.9. Greșeli de topică (ordinea cuvintelor):

- sa decidă cine-ar fi **mai bun premier** (Moldova 1, 19.X) – corect: *sa decidă cine-ar fi un **premier mai bun**;*
- Exact așa **și ei sunt educați**: să-și hotărască problemele fără a pune responsabilitatea pe seama părinților. (2 PLUS, 28.XI) – corect: *Exact așa **sunt educați și ei: să-și rezolve problemele** fără a pune responsabilitatea pe seama părinților;*
- iar o medalie a fost **cucerită de bronz** (NIT, 27.X) – corect: *iar o medalie a fost **de bronz**/iar o medalie **cucerită** a fost de bronz;*
- un control **amplu medical** (NIT, 26.X) – corect: *un control **medical complex**;*
- În caz contrar, spectatorul chiar și coloana sonoră la cele mai cunoscute filme o uită. (TV 7, 29.X) – corect: *În caz contrar, spectatorul va uita/ar putea uita până și coloana sonoră a celor mai cunoscute filme;*
- familiile **din capitală** cu venituri mici (N 4, 24.X) – corect: *famiiliile cu venituri mici **din capitală**;*
- consilierul **prim-ministrului pentru tineret** (Jurnal TV, 9.XI) – corect: *consilierul **pentru tineret al prim-ministrului** (nu există un *prim-ministru pentru tineret*, un prim-ministru pentru altceva etc.).*

5.10. Absența dublării complementului:

- dacă Marian Lupu **nu va demite procurorul general** (Moldova 1, 17.X) – corect: *dacă Marian Lupu **nu-l va demite pe procurorul general**;*
- **să demită procurorul general** (Moldova 1, 17.X) – corect: ***să-l demită pe procurorul general**;*
- Comisia Economie urmează **să revină PL** (Euro TV, 19.X) – corect: *Comisia Economie urmează **să-i revină PL**;*
- celelalte cinci comisii **ar reveni comuniștilor** (Euro TV, 19.X) – corect: *celelalte cinci comisii **le-ar reveni comuniștilor**;*
- Nu trebuie **să uităm libienii** care au murit **din mâna** acestui dictator (Euro TV, 19.X) – corect: *Nu trebuie **să-i uităm pe libienii** care au murit **de mâna** acestui dictator;*
- Liderii lumii **au felicitat libienii** (Euro TV, 19.X) – corect: *Liderii lumii **i-au felicitat pe libieni**;*
- comuniștii **au acuzat liberalii** (Euro TV, 19.X) – corect: *comuniștii **i-au acuzat pe liberali**;*
- Accesul pe piața rusă **a fost autorizat combinatului** (PUBLIKA TV, 8.XI) – corect: *Accesul pe piața rusă **i-a fost autorizat combinatului**;*
- Accesul pe piața rusă **a fost autorizat firmei** (PUBLIKA TV, 8.XI) – corect: *Accesul pe piața rusă **i-a fost autorizat firmei**.*

III. Lexic, semantică, stilistică

6. Greșeli de lexic și de semantică

6.1. Pleonasmul

Pleonasmul (constând în asocierea unor cuvinte apropiate din punct de vedere semantic) rămâne o greșeală destul de frecvent întâlnită în emisiunile de televiziune:

- locatară[] *str. Calea Orheiului* (Moldova 1, 19.X) – corect: locatară[,] **Calea Orheiului**;
- la o scară ceva *mai superioară* (PRIME, 4.XI) – corect: *la o scară superioară/ca fiind pe o treaptă superioară*;
- ...care putea să aducă un aport considerabil în economia noastră (NIT, 4.XI) – corect: *care putea să contribuie considerabil la economia noastră*;
- ...recunoscuți în lumea interlopă *ca alias* „Garbuz” și „Reaba” (Euro TV, 20.X) – corect: **cunoscuți** în lumea interlopă *ca* „Garbuz” și „Reaba”/ **numiți/supranumiți** în lumea interlopă „Garbuz” și „Reaba”/[numele oficial], **alias** Garbuz și Reaba în lumea interlopă;
- ...să se confrunte cu o *epidemie de gripă pandemică*... (PRO TV Chișinău, 27.X) – corect: *...să se confrunte cu o gripă pandemică*;
- Republica Cehă *aniversează 93 de ani* de la... (TV 7, 28.X) – corect: *Republica Cehă marchează/sărbătorește 93 de ani de la...*;
- ...*continuă să rămână fără căldură*. (TV 7, 29.X) – corect: **sunt în continuare fără căldură/rămân și acum fără căldură**;
- *numărul participanților... s-a cifrat la...* (PUBLIKA TV, 19.X) – corect: *numărul participanților... a ajuns la/numărul participanților... este de...*;
- în timpul *cununiei religioase* (PUBLIKA TV, 5.XI) – corect: **în timpul cununiei/căsătoriei religioase**;
- una din *cele mai renumite* companii (Jurnal TV, 26.X) – corect: **una din(tre) cele mai cunoscute** companii/una dintre companiile **de top**;
- *Aparent, s-ar părea* că cel care câștigă... (Jurnal TV, 10.XI) – corect: **Aparent, cel care câștigă.../S-ar părea** că cel care câștigă;
- *Cea mai legendară* trupă a anilor ‘70... (Jurnal TV, 26.X) – corect: **Legenda** muzicii anilor ‘70/O trupă **legendară** a anilor ‘70;
- ... acest post este amplasat *undeva aproximativ* la 4-5 km (Jurnal TV, 24.X) – corect: **acest post este amplasat aproximativ la 4-5 km**;
- în *perioada anilor* (TVC 21, 29.XI) – corect: **în perioada/în anii**;
- să *returneze* marfa înapoi (TVC 21, 2.XII) – corect: **să returneze marfa**.

6.2. Folosirea greșită sau „inutilă” a unui cuvânt în locul altuia

6.2.1. Necunoașterea formei cuvintelor

Am înregistrat câteva cuvinte utilizate cu o formă incorectă:

- aerul este *dezamorțit* cu ajutorul reșourilor (Moldova 1, 17.X) – corect: **dezmorțit**;
- *Igumenia* Epistimia (NIT, 26.X) – corect: **Egumena/stareța** Epistimia;
- un minispectacol *coreografic* (PRO TV Chișinău, 23.X) – corect: **coregrafic**;
- s-a proiectat în *troleibus* (PRO TV Chișinău, 24.X) – corect: **troleibuz**;
- culoarea *fondalului* (TV 7, 29.X) – corect: **fundalului**.

6.2.2. Modificarea structurii unor construcții fixate

Nu este recomandabil ca structura construcțiilor fixate în limbă să fie modificată. Am înregistrat câteva expresii modificate, uneori din cauza suprapunerii mentale peste alte construcții asemănătoare semantic sau/și formal:

- **tragere** de conturi (NIT, 28.X) – corect: **reglare de conturi**;
- la care sunt expuși șoferii, **mai pui...** (Moldova 1, 28.X) – corect: *la care sunt expuși șoferii, unde mai pui...*
- ...ca **să punem pe jar** această discuție... (Jurnal TV, 8.XI) – corect: *...ca să punem pe tapet această problemă/ca să inițiem această discuție...*;
- suspectul... a fugit de la **fața infracțiunii...** (TVC 21, 22.XI) – corect: *suspectul... a fugit de la fața locului/locul infracțiunii*;
- nu intenționează deocamdată **să ia parte** din Uniunea... (TV 7, 21.X) – corect: *nu intenționează deocamdată să facă parte din Uniunea...*

6.2.3. Cuvinte neadecvate semantic (de cele mai multe ori, mai „nobile”)

Am consemnat destul de multe cuvinte nepotrivite, unele simțite ca fiind mai „nobile” (*a servi*, în loc de *a mânca* sau *a bea*; *a debuta*, în loc de *a începe* etc.), altele sunt inadvertențe contextuale:

- Abia așteptăm **să servim** din terciul gătit de tine... (Moldova 1, 8.XI) – corect: *Abia așteptăm să gustăm din terciul gătit de tine*;
- Ce **servește** Karizma la micul dejun? (Moldova 1, 8.XI) – corect: *Ce preferă Karizma la micul dejun?*;
- Echipa... **a poposit** chiar în momentul când copiii **serveau** prânzul. (Moldova 1, 20.XI) – corect: *Echipa... a ajuns chiar în momentul când copiii luau prânzul*;
- Victima, împreună cu un consătean, **au servit** băuturi spirtoase... (TVC 21, 22.XI) – corect: *Victima, împreună cu un consătean, a consumat băuturi spirtoase* (în acest exemplu este și dezacord între predicat și subiect);
- Silvio Berlusconi[,] i-a înmănat un clopoțel succesorului său, cu ajutorul căruia va putea începe și **finisa** ședințele Guvernului. (Euro TV, 17.XI) – corect: *Silvio Berlusconi i-a înmănat un clopoțel succesorului său, cu ajutorul căruia va putea începe și încheia ședințele guvernului*;
- Ce planuri ai pentru Moldova atunci când **vei finisa** studiile? (Moldova 1, 7.XI) – corect: *Ce planuri ai pentru Moldova atunci când vei încheia/vei finaliza studiile?*;
- ...medicii care vor trebui **să se expună** pe marginea stării sănătății... (PRIME, 26.X) – corect: *...medicii care vor trebui să se pronunțe/să-și expună opinia pe marginea stării sănătății...*;
- Dacă e reușită sau ba, **ne expunem** după ce facem degustație. (Moldova 1, 9.XI) – corect: *Dacă e reușită sau ba, ne pronunțăm/ne expunem părerea/spunem după ce gustăm*;
- Împotriva proiectului **s-au expus** deputații... (TV 7, 27.X) – corect: *Împotriva proiectului s-au pronunțat deputații*;
- DSE a început **raziile** de informare cu privire la regulile **antiincendiu** (Jurnal TV,

- 27.X) – corect: *DSE a început **controalele** de informare și **prevenire a incendiilor***;
- Asta te face mai **încrezut** și-ți sporește șansele de angajare. (Jurnal TV, 8.XI) – corect: *Asta te face mai **sigur** și-ți sporește șansele de angajare*;
 - Bașcanul... este foarte **încrezut**... (TVC 21, 29.XI) – corect: *Bașcanul... este **sigur/ferm convins**...*;
 - ...Nina Doni care, iată, este **aclamată** de angajați, fiind acuzată că ar fi colaborat cu contabilă-șef în neclaritățile din spital. (PUBLIKA TV, 16.XI) – corect: *Nina Doni care, iată, este **huiduită/reclamată** de angajați... (sens opus!)*;
 - **Debutul** TVC-ului se desfășoară într-o atmosferă de libertate. (TVC 21, 30.XI) – corect: *TVC-ul a **început/se desfășoară** într-o atmosferă de libertate.*

6.2.4. Utilizarea anglicismelor și calcurile după engleză

În locul corespondentelor românești, se preferă deseori „traduceri” neadecvate ale unor cuvinte și construcții din limba engleză:

- Proiectul este implementat cu **suportul** Uniunii Europene... (NIT, 10.XI) – corect: *Proiectul este implementat cu **sprijinul/susținerea** Uniunii Europene*;
- **Suportul** financiar va fi alocat... (TVC 21, 6.XII) – corect: ***Sprijinul** financiar va fi alocat...*;
- **locația** concertului (PRIME, 28.X) – corect: ***locul** concertului/**sala** în care urmează să aibă loc concertul (location)*;
- **locații** frumoase (PRIME, 7.XI) – corect: ***locuri** frumoase*;
- **aplicant** (Jurnal TV, 8.XI) – corect: ***candidat/prezent** (la un post) (applicant)*;
- postul la care **aplici** (Jurnal TV, 8.XI) – corect: *postul **pentru** care **candidezi** (to apply)*;
- vor avea posibilitatea de a **aplica** la proiectele... (Moldova 1, 19.X) – corect: *vor avea posibilitatea de a **depune dosare/de a concura** pentru proiectele...*;
- **focusează** atenția (Jurnal TV, 9.XI) – corect: ***focalizează** atenția (to focus).*

6.3. Erori de traducere

La posturile TV din Republica Moldova se traduce cel mai mult din rusă, ceea ce determină apariția unor formulări mai puțin inspirate:

- Oamenii se gândeau cum să **achite tarifele** și **au venit** cu ideea să **vină** în fața Guvernului... (PRIME, 29.XI) – corect: *Oamenii se gândesc cum să **achite facturile** și **au lansat** ideea să **vină** în fața **guvernului**...*;
- Faptul[,] ca vom **tari** pe Martie – eu **inteleg**, **insa** astazi trebuie **de** platit pentru consumul curent (NIT, 22.X) – corect: *Înțeleg că vom **trăi** (cândva) pe Martie, **însă** astăzi trebuie **plătit** consumul curent (în acest exemplu lipsesc și diacriticele)*;
- Consider[,] ca aceasta persoana este **cu renume**... (NIT, 4.XI) – corect: *Consider[] că această persoană este un **Om cu majusculă/om dintr-o bucată**... (în acest exemplu lipsesc și diacriticele)*;
- bani **de la care** nimeni nu va renunța (NIT, 14.XI) – corect: *bani **la care** nimeni nu va renunța*;
- Astăzi totul se **mișcă înainte**, și eu **ce** voi sta pe acelaș loc (PRO TV Chișinău, 23.X) – corect: *Astăzi totul e în schimbare, iar eu nu vreau să rămân pe același loc*;

▪ Obama ar fi ordonat serviciilor de informații americane să **crească** monitorizarea Israelului (PUBLIKA TV, 14.XI) – corect: *Obama ar fi ordonat serviciilor de informații americane să intensifice monitorizarea Israelului.*

6.4. Calcuri după limba rusă și împrumuturi inutile (xenisme/barbarisme)

Traducerile, dar mai ales consecințele „bilingvismului armonios”, se concretizează în numeroase calcuri după limba rusă. Nu toate sunt calcuri lexicale, există și structuri gramaticale preluate fără discernământ, dar am ales să le tratăm aici, pentru a releva amploarea fenomenului:

- Moldovenii **inundă** Moscova (NIT, 28.X) – corect: *Aflux de moldoveni la Moscova;*
- **sub** Moscova (PUBLIKA TV, 5.XI) – corect: *din suburbiile Moscovei/de lângă Moscova;*
- PCRМ **s-a dezamăgit** că PLDM nu se ține de cuvânt... (PRIME, 27.X) – corect: *PCRМ este/a fost/a rămas dezamăgit că PLDM nu se ține de cuvânt...;*
- ...și tot ei sunt primii care **se dezamăgesc în** cei pe care i-au votat. (PRIME, 20.XI) – corect: *...și tot ei sunt primii care rămân dezamăgiți de cei pe care i-au votat;*
- Aleșii locali afirmă că **s-au dezamăgit** de PCRМ... (TV 7, 21.XI) – corect: *Aleșii locali afirmă că sunt dezamăgiți de PCRМ (verbul a dezamăgi nu e reflexiv, ci tranzitiv);*
- în realitate avem **economie tenebră**... (TV 7, 27.X) – corect: *în realitate avem economie subterană;*
- să ne dea și **careva** explicații... (Jurnal TV, 4.XI) – corect: *să ne dea explicații/ să ne dea unele explicații (careva = cineva);*
- Nu putem să semnăm **careva** contracte. (NIT, 10.XI) – corect: *Nu putem semna (anumite) contracte;*
- ...știți **careva** nuanțe care s-au discutat acolo... (TVC 21, 30.XI) – corect: *cunoașteți ce probleme/aspecte s-au discutat acolo...;*
- Eu ajut să decoleze... și îi **întâlnesc** pe pământ... (PRO TV Chișinău, 23.X) – corect: *Eu ajut să decoleze... și îi întâmpin pe pământ (a întâlni presupune o acțiune nepremeditată, o întâmplare);*
- La aeroport aceștia au fost **întâlniți** numai de doi fani. (TV 7, 11.XI) – corect: *La aeroport aceștia au fost întâmpinați numai de doi fani;*
- **în rezultatul** impactului (PRO TV Chișinău, 22.X) – corect: *în urma impactului/ca rezultat al impactului;*
- **In rezultat** inșă ce avem? (NIT, 17.X) – corect: *Drept rezultat înșă ce avem? (în acest exemplu lipsesc și semnele diacritice);*
- **În rezultat**, avem în nordul Moldovei un sat... (TV 7, 22.X) – corect: *Drept rezultat/Drept urmare, avem în nordul Moldovei un sat;*
- **În rezultat**, 15 mii de cărți vor ajunge... (PRIME, 27.X) – corect: *Ca/drept rezultat/Drept urmare, 15 mii de cărți vor ajunge...;*
- **În rezultatul** organizării... (TVC 21, 22.XI) – corect: *După organizarea...;*
- **inclusiv și** fracțiunea PLDM (NIT, 17.X) – corect: *inclusiv fracțiunea PLDM;*
- **inclusiv și** cei care merg pe biciclete (PUBLIKA TV, 11.XI) – corect: *inclusiv cei care merg pe biciclete;*
- **inclusiv și** copii care se află sub tutelă... (Euro TV, 17.XI) – corect: *inclusiv copii*

care se află sub tutelă;

▪ ...toate familiile care au copii cu dizabilități[] **inclusiv și copii** din centrele de plasament din Chișinău... (Euro TV, 17.XI) – corect: *toate familiile care au copii cu dizabilități[,] inclusiv copii din centrele de plasament din Chișinău;*

▪ **inclusiv și** la emisiunea noastră matinală... (PRIME, 11.XI) – corect: *inclusiv la emisiunea noastră matinală;*

▪ ...vinul are un gust diferit **în dependență de** ce muzică ascultați. (Jurnal TV, 7.XI) – corect: *vinul are un gust diferit în dependență de ce muzică ascultați;*

▪ **în dependență de** nivelul de calificare (Moldova 1, 10.XI) – corect: *în funcție de nivelul de calificare;*

▪ ...noaptea a fost **sub picurătoare** (NIT, 24.X) – corect: *noaptea i s-a administrat perfuzie (под капельницей);*

▪ cineva **primește picurătoare**... (Jurnal TV, 4.XI) – corect: *cineva face perfuzie;*

▪ prezența câtorva comuniști **mandatul căror** a fost ridicat (NIT, 22.X) – corect: *prezența câtorva comuniști al căror mandat a fost ridicat;*

▪ compensații vor primi familiile... **venitul căror** este mai mic... (NIT, 22.X) – corect: *compensații vor primi familiile... al căror venit este mai mic;*

▪ tradiții și legături bilaterale **rădăcinile căror** se regăsesc... (NIT, 24.X) – corect: *tradiții și legături bilaterale ale căror rădăcini se regăsesc;*

▪ însă **reieșind** din interviul lui (NIT, 25.X) – corect: *însă, în conformitate cu interviul lui/conform interviului lui/pornind de la interviul lui;*

▪ Echipele trebuie să întocmească un meniu **reieșind din** ceea ce au în pungă. (Moldova 1, 7.XI) – corect: *Echipele trebuie să întocmească un meniu ținând seama/în funcție de ceea ce au în pungă;*

▪ Noi am planificat să ne căsătorim anul trecut..., dar **nu s-a primit**... (TV 7, 11.XI) – corect: *Noi am planificat să ne căsătorim anul trecut..., dar nu am reușit;*

▪ Cele optsprezece **cazangerii**... se propune să fie transmise **la balanța** primăriilor... (TV 7, 15.XI) – corect: *Cele optsprezece centrale (termice)... se propune să fie transmise în gestiunea primăriilor;*

▪ Primăria... nu are bani pentru a construi o **cazangerie** (PRIME, 26.X) – corect: *Primăria... nu are bani pentru a construi o centrală (termică);*

▪ **aparate de casă** (Jurnal TV, 27.X) – corect: *case de marcaj;*

▪ să instaleze **aparate de casă**... (TV 7, 27.X) – corect: *case de marcaj;*

▪ bani în sumă de 500 [] lei, un laptop și 1000 [] lei din **aparatul de casă** (Euro TV, 20.X) – corect: *bani în sumă de 500 de lei, un laptop și 1000 de lei din casa de marcaj;*

▪ **la moment** (NIT, 27.X) – corect: *în acest moment/în momentul de față/în prezent/actualmente* (formulă generalizată);

▪ **La moment**, e în pregătiri pentru Cupa Europei la haltere. (PRIME, 7.XI) – corect: *În acest moment/în momentul de față/în prezent, e în pregătiri pentru Cupa Europei la haltere;*

▪ **La moment**, în Republica Moldova sunt înregistrate... (TVC 21, 1.XII) – corect: *În prezent, în Republica Moldova sunt înregistrate...;*

▪ Cei trei se află acum în **izolatorul** Centrului Anticorupție... (Jurnal TV, 28.X) – corect: *Cei trei se află acum în arestul Centrului Anticorupție* (calc semantic);

▪ Tinerii... se află în **izolatorul** Centrului Anticorupție... (PRIME, 26.X) – corect: *Tinerii... se află în arestul Centrului Anticorupție;*

▪ păturile **social-vulnerabile** (TV7, 27.X) – corect: *păturile defavorizate/dezavantajate* (formulă generalizată);

- familii **socialmente vulnerabile** (TVC 21, 25.X) – corect: *familii defavorizate/dezavantajate*;
- pasagerii **rutelor avia** (NIT, 26.X) – corect: *pasagerii curselor aeriene*;
- rute **avia** (NIT, 26.X) – corect: *curse aeriene/zboruri*;
- biletele **avia** (Jurnal TV, 26.X) – corect: *biletele de avion*;
- numărul **rutelor avia** (Moldova 1, 26.X) – corect: *numărul curselor aeriene/zborurilor*;
- transport **avia**, liberalizat (Moldova 1, 26.X) – corect: *transport aerian, liberalizat*;
- Ucraina... nu **pretinde la** teritoriile... (TVC 21, 22.XI) – corect: *Ucraina... nu pretinde teritoriile*;
- ...Dodon **pretinde la** funcția de președinte al parlamentului. (NIT, 14.XI) – corect: *Dodon pretinde funcția de președinte al parlamentului/pretinde să devină președinte al parlamentului*;
- cursa aeriană... *s-a reținut* (Jurnal TV, 26.X) – corect: *cursa aeriană a fost amânată/a întârziat*;
- ...dar **așa și** nu au ajuns la destinație. (TV 7, 29.X) – corect: *...dar nu au ajuns la destinație/dar nu au mai ajuns la destinație*;
- nimeni... **așa și** nu a văzut lefuri majorate. (NIT, 27.X) – corect: *nimeni... nu a văzut lefuri majorate/nimeni... nu a văzut încă lefuri majorate*;
- **până ce o fi** (Jurnal TV, 8.XI) – corect: *deocamdată*;
- Președintele... și-a vizitat **pământeni**, soldați la Chișinău... (Jurnal TV, 9.XI) – corect: *Președintele... și-a vizitat concetățeni, soldați la Chișinău*;
- încâlcările **admise** (TV 7, 27.X) – corect: *încâlcările comise*;
- Orice **n-ar scrie** astrele... (Moldova 1, 9.XI) – corect: *Orice ar scrie astrele*;
- **Cât n-ar fi de straniu**, copilul din ei încă mai trăiește... (Jurnal TV, 4.XI) – corect: *Oricât de straniu ar părea, copilul din ei încă mai trăiește*;
- **Cât nu ar părea de straniu**... (TVC 21, 1.XII) – corect: *Oricât de straniu ar părea...*;
- **unități de tehnică specială** (TV 7, 28.X) – corect: *autospeciale*;
- **unitățile** de transport (TV 7, 28.X) – corect: *mijloacele de transport*;
- toate **unitățile de transport** trebuie să fie echipate corespunzător... (TVC 21, 30.XI) – corect: *toate mijloacele de transport trebuie să fie echipate corespunzător*;
- **să îndeplinești** rubrica (Jurnal TV, 8.XI) – corect: *să completezi rubrica*;
- Procuratura Generală a pornit urmărirea penală **pe faptul** abuzului de serviciu... (TV7, 29.X) – corect: *Procuratura Generală a dispus începerea urmăririi penale în cazul abuzului de serviciu.../Procuratura Generală a început urmărirea penală împotriva abuzului de serviciu...*;
- ...ca **să jucați nunta**... (Jurnal TV, 10.XI) – corect: *ca să faceți nunta*;
- **în sumă** totală de (TV 7, 28.X) – corect: *în valoare totală de*;
- ...dar **primeam** puțină **plăcere**... (Jurnal TV, 4.XI) – corect: *dar aveam/simțeam puțină plăcere...*;
- **trecerea** comisiei medicale (Moldova 1, 10.XI) – corect: *examenul medical/examinarea de către o comisie medicală*;
- **să treacă** un control medical... (NIT, 28.X) – corect: *să facă/să efectueze un control medical*;
- am mai **trecut** acest curs... (Jurnal TV, 9.XI) – corect: *am mai făcut/efectuat acest curs*;

- Produsele... **nu trec** controlul sanitar. (TVC 21, 5.XII) – corect: *Produsele... nu sunt supuse controlului sanitar;*
- Există pericolul că facultatea noastră **nu va trece atestarea**. (Moldova 1, 4.XI) – corect: *Există pericolul ca facultatea noastră să nu fie atestată;*
- dacă știi **să ții limba după dinți** (Jurnal TV, 9.XI) – corect: *dacă știi să-ți ții limba;*
- sănătatea... trebuie să fie **la nivel** (NIT, 26.X) – corect: *sănătatea... trebuie să fie bună/excelentă sau candidatul trebuie să dea dovadă de o bună stare de sănătate;*
- Oamenii nu se grăbesc să **scrie cereri**... (PRIME, 28.X) – corect: *Oamenii nu se grăbesc să depună/facă cereri;*
- **a scris** cerere de demisie, anunță... (PUBLIKA TV, 17.X) – corect: *a depus cerere de demisie;*
- cine **ar conduce** cu grupul de așa-numiți trădători... (NIT, 10.XI) – corect: *cine ar conduce grupul de așa-numiți trădători;*
- **în adresa** comitetului raional nu a parvenit nicio cerere... (NIT, 10.XI) – corect: *pe adresa comitetului raional/la comitetul raional nu a parvenit nicio cerere;*
- A cunoscut economia **ca pe propriile cinci degete**. (NIT, 4.XI) – corect: *Economia nu avea secrete pentru el/A cunoscut economia ca pe propriul buzunar;*
- Anunțul a fost făcut de premierul britanic, în **adresarea** privind politica externă. (PUBLIKA TV, 15.XI) – corect: *Anunțul a fost făcut de premierul britanic, în discursul/apelul privind politica externă;*
- ei urmau **să se determine** (TV 7, 21.X) – corect: *ei urmau să decidă;*
- În timp ce politicienii **nu se apreciază** încă ce candidat vor înainta la președinția țării... (Moldova 1, 20.XI) – corect: *În timp ce politicienii nu se pot decide ce candidat vor înainta la președinția țării...;*
- **Spre regret**... noi[,] din nou stăm în frig. (NIT, 14.XI) – corect: *Spre regretul nostru/Constatăm cu regret că... noi[] din nou stăm în frig;*
- Se pare că **nu se isprăvesc** cu pierderile... (NIT, 26.X) – corect: *Se pare că nu pot rezolva problema pierderilor.../nu pot face față pierderilor...*
- **nu se isprăvește** cu serviciul (Euro TV, 28.X) – corect: *nu-și îndeplinește atribuțiile de serviciu;*
- Tânărul **nu s-a isprăvit cu conducerea**... (TVC 21, 22.XI) – corect: *Tânărul a pierdut controlul volanului;*
- **servicii comunale** (NIT, 27.X) – corect: *întreținere/cheltuieli de întreținere* (formulă generalizată și la alte posturi);
- din 2012 elevii vor avea un nou **obiect** (N 4, 16.XI) – corect: *din 2012 elevii vor studia o nouă disciplină școlară;*
- judecătorii **primesc** hotărâri irevocabile (Moldova 1, 19.X) – corect: *judecătorii emit hotărâri irevocabile;*
- **S-au născut în cămașă**... (PRO TV Chișinău, 28.X) – corect: *S-au născut cu tichia în cap;*
- Comuniștii nu au participat la acțiunea de **înverzire**. (PRO TV Chișinău, 29.X) – corect: *Comuniștii nu au participat la acțiunea de plantare a pomilor;*
- Ziua Națională de **Înverzire a Plaiului**... (PRO TV Chișinău, 29.X) – corect: *Ziua Națională de Creare a Spațiilor Verzi.*

6.5. Greșeli de neadecvare contextuală fără intenție, accidentală; atracții semantice, diverse confuzii, lipsă de inspirație, elipse nerecomandate:

- Ucrainenii **i-au câștigat** aseară pe turcii de la Beşiktaş (PRO TV Chișinău, 21.X) – corect: *Ucrainenii **i-au învins** aseară pe turcii de la Beşiktaş*;
- Șansele halterofililor moldoveni sunt însă **infirme...** (PUBLIKA TV, 15.XI) – corect: *Șansele halterofililor moldoveni sunt însă **infime** (atracție paronimică)*;
- același fus **oral** (Moldova 1, 26.X) – corect: același fus **orar** (atracție paronimică);
- **Edilul** se afla în stare de ebrietate. (Jurnal TV, 21.X) – corect: **Primarul** se afla în stare de ebrietate (un edil face parte din conducerea unui oraș);
- Veronica va trebui să participe la diverse **manifestații** și acțiuni... (PRIME, 18.X) – corect: *Veronica va trebui să participe la diverse **manifestări** și acțiuni (atracție paronimică)*;
- Pentru că pompierii au intervenit la timp, automobilul răsturnat **nu a reușit** să ia foc. (Jurnal TV, 26.X) – corect: *Pentru că pompierii au intervenit la timp, automobilul răsturnat **nu a luat** foc/pericolul unui incendiu la locul accidentului a fost înlăturat*;
- ...Moldova **are șanse mari** să rămână fără brațe de muncă. (TV 7, 29.X) – corect: *...Moldova **poate rămâne** fără brațe de muncă/Moldova **riscă să rămână** fără brațe de muncă/Moldova **ar putea avea neșansa** de a rămâne fără brațe de muncă*;
- Toate **odăile**... [de hotel] (Jurnal TV, 26.X) – corect: *Toate **camerele** (mențiunile lexicografice pentru **odaie** sunt **popular și învechit**)*;
- apartament cu două **odăi** (Jurnal TV, 28.X) – corect: *apartament cu două **camere***;
- **odăile** liceului (NIT, 26.X) – corect: ***camerele** liceului*;
- ...polițistul a fost reținut **în flagrant**... (Jurnal TV, 28.X) – recomandabil: *polițistul a fost reținut **în flagrant delict***;
- Poliția a reținut **în flagrant** doi locuitori... (TV 7, 29.X) – recomandabil: *Poliția a reținut **în flagrant** doi locuitori*;
- ...s-au plâns Centrului Anticorupție, care a organizat un **flagrant**. (PRO TV Chișinău, 28.X) – recomandabil: *s-au plâns Centrului Anticorupție, care a organizat un **flagrant delict***;
- Statul intenționează **să majoreze** pedepsele pentru transportarea pasagerilor cu mașinile proprii. (NIT, 24.X) – corect: *Statul intenționează **să înăsprească** pedepsele pentru transportarea pasagerilor cu mașinile proprii*.
- Factorii meteorologici **vor contribui** la acumularea poluanților în aer. (TV 7, 22.XI) – corect: *Factorii meteorologici **vor favoriza** acumularea poluanților în aer*;
- ...care ar trebui să fie **decernat** șlagărul anulului (Jurnal TV, 8.XI) – corect: *...care ar trebui să fie șlagărul anulului/ce cântec ar trebui **desemnă** șlagărul anulului*;
- **Localnicii** dintr-un bloc... (NIT, 28.X) – corect: ***Locatarii** unui bloc*;
- ...aceste situații se produc din cauza unei **ignorante** totale, în prezent, a tinerilor **din partea** statului. (NIT, 10.XI) – corect: *aceste situații se produc din cauza **ignorării/neglijării** totale, în prezent, a tinerilor **de către** stat*;
- au făcut **un raid** pe la casele oamenilor (Moldova 1, 27.X) – corect: ***au mers** pe la casele oamenilor*;
- ...tehnica **demodată** de care dispune serviciul de pompieri din localitate. (Moldova 1, 20.XI) – corect: *tehnica **depășită** de care dispune serviciul de pompieri din localitate*;
- în condiții sanitare **dezordonate** (Moldova 1, 19.X) – corect: *în condiții sanitare **improprii/precare***;

- Victimele nu **au pus** plângere la poliție (Jurnal TV, 21.X) – corect: *Victimele nu au depus plângere la poliție;*
- ...pentru a **vedea cumpărătorii** cum arată în realitate, cu tot cu mobilă. (PRO TV Chișinău, 27.X) – corect: *...pentru ca potențialii cumpărători să vadă cum arată ea în realitate, cu tot cu mobilă.*

7. Stilistică

Mai multe fapte lingvistice observate în perioada de monitorizare ies din sfera normării rigide, putând fi caracterizate ca niște abateri de ordin stilistic, care pun o anumită etichetă asupra vorbitorului.

a. Este deranjant **clișeul vizavi de**, preferat în locul construcțiilor firești *față de, în legătură cu, în ce privește, referitor la, despre, pentru* etc.:

- *vizavi de* reforma Ministerului de Interne (TV 7, 28.X) – corect: **privind/referitor la/în legătură cu** reforma Ministerului de Interne;
- ...părerii împărțite *vizavi cât de bine se pregătește capitala...* (TVC 21, 28.XI) – corect: *...părerii împărțite despre faptul cât de bine se pregătește capitala.*

b. Nerespectarea registrului stilistic (distonări stilistice):

- Îți dai seama, **tu...** (Jurnal TV, 7.XI) – vocativul *tu* cu valoare de interjecție este neliterar, periferic;
- Da, **măi!** (Moldova 1, 10.XI) – chiar dacă e o emisiune matinală și stilul comunicării este mai relaxat, o interjecție de acest tip este supărătoare.

FILME

(dublate sau cu subtitrări)

I. Grafie, punctuație

1.1. Neglijențe de tehnoredactare:

- ...ce s-a întâmplat când ai dat dovadă de lipsă de **repct** față de mine. (2 PLUS, *A doua viață*, 7.XI) – corect: ...ce s-a întâmplat când ai dat dovadă de lipsă de **respect** față de mine;
- Eu sunt **cea** iau decizii aici! (2 PLUS, *A doua viață*, 7.XI) – corect: Eu sunt **cea care** iau decizii aici!;
- Atunci, **bine venit în la** familia noastră[.] (2 PLUS, *Prizoniera*, 8.XI) – corect: Atunci, **bine ai venit în** familia noastră[!];
- ...ți-ai dori să fii puțin **timp** liber? (2 PLUS, *Prizoniera*, 9.XI) – corect: ți-ai dori să **ai puțin timp** liber?
- **statul** de praf (NIT, *Conform legii*, 10.XI) – corect: **stratul** de praf;
- **Să nu trăiți**, tovarășe maior! (TV 7, *Улицы разбитых фонарей*, 7.XI) – corect: **Să trăiți**, tovarășe maior!
- **avedărat** romantic (Super TV, *Totul despre sex*, 17.XI) – corect: **adevărat** romantic;

- **locotente** (Super TV, *High Noon*, 18.XI) – corect: **locotenente**;
- Uite **rucscul** cu **borscuța**. (Super TV, *High Noon*, 18.XI) – corect: Uite **rucsacul** cu **broscuța**;
- ...i-am **spun** lui Cuddy că m-a interesat. (Jurnal TV, *Dr. House*, 7.XI) – corect: i-am **spus**.

1.2. Am înregistrat **greșeli** referitoare la scrierea cu *i, ii, iii*:

- O să vin... la **copii** voștri (Super TV, *Totul despre sex*, 17.XI) – corect: O să vin... la **copiii** voștri;
- Soția mea adoră **copii**. (NIT, *Saga. Afacerea de familie*, 8.XI) – corect: Soția mea adoră **copiii**;
- Însă niciodată **copii** n-au primit titlul de Artist Emerit **și al Poporului**. (TV 7, *И снова здравствуйте*, 11.XI) – corect: Însă niciodată **copiii** n-au primit titlul de Artist Emerit și **Artist al Poporului**;
- **Fi** atentă. (Super TV, *Totul despre sex*, 17.XI) – corect: **Fii** atentă;
- ...toți vor **devenii** fanii ei (TV Dixi CTC, *Fetele tatei*, 9.XI) – corect: toți vor deveni fanii ei.

1.3. Grafii inimaginabile:

- Sora **me-a** dreaptă vrea să mă toarne la poliție. (2 PLUS, *A doua viață*, 7.XI) – corect: Sora **mea** dreaptă vrea să mă toarne la poliție;
- Atunci, ce **sa** întâmplat, **micuț-o**] (2 PLUS, *Prizoniera*, 8.XI) – corect: **Păi** ce **s-a** întâmplat, **micuțo**[?];
- **ce-a** mai mare (NIT, *Conform legii*, 10.XI) – corect: **cea** mai mare.
- De fapt, eu **i-nu** am pierdut, ci ei m-au alungat (Jurnal TV, *Cădere liberă*, 8.XI) – corect: De fapt, **nu eu am pierdut-o**, ci ei m-au alungat;
- **bunică-i** i-ar plăcea (Super TV, *Tribut*, 20.XI) – corect: **bunicii** i-ar plăcea.

1.4. Semnalăm și cazuri de **nerespectare a normelor ortografice în vigoare** care privesc:

- scrierea seriei *niciun, nicio*:

- Nu a fost **nici o** bandă. (Jurnal TV, *Cădere liberă*, 8.XI) – corect: Nu a fost **nicio** bandă;
- În **nici un** caz (Jurnal TV, *Wall street*, 12.XI) – corect: În **niciun** caz;
- ...nu e **nici o** problemă (Jurnal TV, *Wall street*, 12.XI) – corect: nu e **nicio** problemă;

- scrierea cu **î** după prefix:

- **subânțelege** (TV Dixi CTC, *Familia Voronin*, 7.XI) – corect: **subînțelege**.

1.5. Erori de folosire a cratimei:

- Eu nu știu[,] ce **sa** întâmplat. (2 PLUS, *Prizoniera*, 8.XI) – corect: Eu nu știu[] ce **s-a** întâmplat;

- ...dar el nu **sa** întors. (Jurnal TV, *Cădere liberă*, 8.XI) – corect: dar el nu **s-a** întors;
- Avea de toate[] dar **sa** măritat cu un polițist. (Jurnal TV, *Cădere liberă*, 8.XI) – corect: Avea de toate[,], dar **s-a** măritat cu un polițist;
- **I-ați** din drum... (Super TV, *Totul despre sex*, 17.XI) – corect: **Ia-ți** din drum;
- **ia** venit (TV 7, *Следствие вели*, 11.XI) – corect: **i-a** venit;
- ...**verificăi** scutecul (TV Dixi CTC, *Fetele tatei*, 7.XI) – corect: **verifică-i** scutecul;
- Atracția **după amiezii** (Jurnal TV, *Cădere liberă*, 8.XI) – corect: Atracția **după-amiezii**;
- **ieri dimineață** (Jurnal TV, *Supernatural*, 9.XI) – corect: **ieri-dimineată**;
- **ieri seara** (Jurnal TV, *Wall street*, 12.XI) – corect: **ieri-seară**;
- **mecanic șef** (TV Dixi CTC, *Krai*, 8.XI) – corect: **mecanic-șef**;
- **vre-un** drogat (TV 7, *Улицы разбитых фонарей*, 8.XI) – corect: **vreun** drogat.

1.6. Am înregistrat și cazuri de **scriere greșită** a unor cuvinte:

- **Așează-te** și termină-ți prânzul. (Jurnal TV, *Cădere liberă*, 8.XI) – corect: **Așază-te** (hipercorectitudine);
- Te rog, **așează-te**. (2 PLUS, *Prizoniera*, 8.XI) – corect: **așază-te**;
- **vreai** (Super TV, *High Noon*, 18.XI) – corect: **vrei**;
- Puteți fi **deochiat**. (TV Dixi CTC, *Fetele tatei*, 7.XI) – corect: Puteți fi **deocheat**;
- să se **înerveze** (Super TV, *Totul despre sex*, 17.XI) – corect: să se **enerveze**;
- Te-am rugat și eu **odată** în viață[.] (Super TV, *Totul despre sex*, 17.XI) – corect: Te-am rugat și eu **o dată** în viață[!];
- **așa dar** (Super TV, *Totul despre sex*, 17.XI) – corect: **așadar**;
- **cheș** (Super TV, *High Noon*, 18.XI) – corect: **cash**;
- **gips** (NIT, *Conform legii*, 10.XI) – corect: **ghips**;
- **Ea** plecați (NIT, *Conform legii*, 10.XI) – corect: **Ia** plecați (interjecție);
- **înodăm** (TV 7, *Следствие вели*, 11.XI) – corect: **înnodăm**;
- Poți să **înnoți** în **glod** (TV Dixi CTC, *Ned Kelly*, 9.XI) – corect: Poți **înota** în **noroi** (*glod* este o variantă populară);
- **de asupra** (TV 7, *Следствие вели*, 11.XI) – corect: **deasupra**;
- **ruxacul** lui (TV 7, *Следствие вели*, 11.XI) – corect: **ruesacul** lui;
- ...în timpul sărbătorii însă încercarea **a ieșuat** (TV 7, *Очная ставка*, 8.XI) – corect: **a eșuat**;
- Acasă n-ai plăti chirie, ca în maghernița **aceia**. (Jurnal TV, *Wall street*, 12.XI) – corect: Acasă n-ai plăti chirie, ca în maghernița **aceea**;
- Din câte se pare[] cu această **statuietă**. (TV 7, *Улицы разбитых фонарей*, 10.XI) – corect: **statuetă**;
- cu **muerile** lui (TV 7, *Улицы разбитых фонарей*, 8.XI) – corect: **muierile**;
- idioții **aceștea** (NIT, *Saga. Afacerea de familie*, 10.XI) – corect: idioții **aceștia**;
- **atătea** actori (TV 7, *И снова здравствуйте*, 11.XI) – corect: **atăția** actori.

- scriere greșită a unor abrevieri:

- Dar pe **dvs**[] v-a bătut? (Jurnal TV, *Cădere liberă*, 8.XI) – corect: Dar pe **dvs**[.] v-a bătut?;
- **Dnul** Jackson din Londra (Jurnal TV, *Wall street*, 12.XI) – corect: **D./DI** Jackson din Londra;

- scriere greșită a unor nume proprii:

- Tu vei fi nevoit să pleci în **Mexică**. (2 PLUS, *Prizoniera*, 8.XI) – corect: Tu vei fi nevoit să pleci în **Mexic**;
- Ea locuiește la **Mehico**. (2 PLUS, *Prizoniera*, 8.XI) – corect: Ea locuiește la **Mexico**;
- **Krasnoselskii** (TV Dixi CTC, *Krai*, 8.XI) – corect: **Krasnoselski**;
- **Stanislavskii** (TV Dixi CTC, *Fetele tatei*, 9.XI) – corect: **Stanislavski**;
- **Alika, Kolika, Guliko** ș.a. (NIT, *Bună ziua, mamă*, 7.XI) – corect: **Alka, Kolka, Gulko**;
- Larisa **Rubaliskaea** (TV7, *И снова здравствуйте*, 11.XI) – corect: Larisa **Rubalskaia**.

2. Punctuație

2.1. Am înregistrat mai multe cazuri în care **virgula**, obligatorie conform normei, lipsește:

- pentru a separa vocativul:

- Tu[] omule[] nu știi să citești (Jurnal TV, *Cădere liberă*, 8.XI) – corect: Tu[,] omule[,] nu știi să citești;
- Haide[] Suzie! (Jurnal TV, *Cădere liberă*, 8.XI) – corect: Haide[,] Suzie!
- Nu-i așa[] Charlotte? (Super TV, *Totul despre sex*, 17.XI) – corect: Nu-i așa[,] Charlotte?

- înainte de conjuncțiile coordonatoare adversative (*iar*):

- Cumpără[] iar cu fraierul vorbesc eu. (Jurnal TV, *Wall street*, 12.XI) – corect: Cumpără[,] iar cu fraierul vorbesc eu;
- În lume se răpesc copiii[] iar aici au răpit un bătrân. (TV 7, *Улицы разбитых фонарей*, 7.XI) – corect: În lume se răpesc copiii[,] iar aici au răpit un bătrân.

- în alte situații:

- Fiindcă[] dacă ești prins din întâmplare[] cred că ți-ar putea afecta cariera. (Jurnal TV, *Dr. House*, 7.XI) – corect: Fiindcă[,] dacă ești prins din întâmplare[,] cred că ți-ar putea afecta cariera;
- Schimbă-mi[] te rog, vreau să dau un telefon. (Jurnal TV, *Cădere liberă*, 8.XI) – corect: Schimbă-mi[,] te rog, vreau să dau un telefon;
- În sfârșit[] îți vei realiza visul. (TV 7, *Улицы разбитых фонарей*, 7.XI) – corect: În sfârșit[,] îți vei realiza visul.

Virgula este folosită greșit în următoarele situații:

- Acest document[,] îți dă drepturi asupra contului dlui Gekko. (Jurnal TV, *Wall street*, 12.XI) – corect: Acest document îți dă drepturi asupra contului dlui Gekko;
- Fiecare efort[,] trebuie stimulat... (TV Dixi CTC, *Fetele tatei*, 9.XI) – corect: Fiecare efort trebuie stimulat;
- Acest monument[,] este în toate orașele. (TV 7, *Следствие вели*, 11.XI) – corect: Acest monument este în toate orașele;
- Am plăcerea să vă anunț[,] că noul record... îi aparține lui... (Jurnal TV, *Wall street*, 12.XI) – corect: Am plăcerea să vă anunț că noul record... îi aparține lui...;
- Dar faptul[,] că... (TV 7, *Улицы разбитых фонарей*, 8.XI) – corect: Dar faptul că...

II. Gramatică

3. Morfologie

3.1. Și în subtitrări am înregistrat **forme greșite** ale unor verbe:

- Noi **vroiam** să-l îngropăm. (2 PLUS, *A doua viață*, 7.XI) – corect: Noi **voiam** să-l îngropăm;
- Bărbații **trebuie** supravegheați... (N4, *Efrosinia*, 18.XI) – corect: Bărbații **trebuie** supravegheați.
- Ce **vroia** tipul de la prietenii tăi? (Jurnal TV, *Cădere liberă*, 8.XI) – corect: Ce **voia** tipul de la prietenii tăi?;
- ...și eu **vroiam** să te trimit acolo (Jurnal TV, *Supernatural*, 9.XI) – corect: și eu **voiam** să te trimit acolo;
- **Vroiau** planurile băncii (Jurnal TV, *Psihologia minciunii*, 11.XI) – corect: **Voiau** planurile băncii.

3.2. Am atestat și forme greșite de imperativ:

- Bine, **nu o fă** în fața boului... (TV Dixi CTC, *Margo și Goșa*, 7.XI) – corect: **nu o face**;
- Mamă, nu-ți **fă** griji! (TV 7, *Улицы разбитых фонарей*, 7.XI) – corect: Mamă, **nu-ți face** griji!;
- **vină** (Super TV, *Totul despre sex*, 17.XI) – corect: **vină**;
- **Adă** niște apă. (TV 7, *Улицы разбитых фонарей*, 8.XI) – corect: **Adu** niște apă;
- Tanecika, **adă o ceașcă** de cafea. (TV 7, *Улицы разбитых фонарей*, 8.XI) – corect: Tanecika, **adu o ceașcă** de cafea.

3.3. Unele verbe sunt **conjugate greșit**:

- Nu este **în vogă să curtești** o femeie? (Super TV, *Totul despre sex*, 17.XI) – corect: **Nu se mai poartă să curtezi** o femeie? (*în vogă* este o expresie neadecvată în context);
- Tată, nu vei putea să mă **ignorezi** mereu. (Super TV, *Hotelul Babylon*, 19.XI) – corect: Tată, nu vei putea să mă **ignori** mereu.

3.4. Am înregistrat și **forme greșite de plural** ale unor substantive:

- **mâinele** (TV Dixi CTC, *Ned Kelly*, 9.XI) – corect: **mâinile**;
- **hotele** (Super TV, *High Noon*, 18.XI) – corect: **hoteluri**;
- **săptămâinile** (N4, *Efrosinia*, 17.XI) – corect: **săptămânile**;
- **preludiurile** îndelungate (NIT, *Glonțul-prostul*, 7.XI) – corect: **preludiile lungi**;
- atenția dvs. îmi aduce **necaze** (Moldova 1, *Dora*, 8.XI) – corect: **necazuri**.

4. Sintaxă

4.1. Semnalăm câteva **dezacorduri**:

- între predicat și subiect:

- ...legătura **se pierduseră** cu ei timp de câteva ore (Jurnal TV, *Cădere liberă*, 8.XI) – corect: legătura **se pierduse** cu ei timp de câteva ore;
- **Ce-s** cu aceste puncte? (Super TV, *High Noon*, 18.XI) – corect: **Ce-i/Ce e** cu aceste puncte?;

- care privesc articolul genitival:

- Pe **al** noastră [noi] tot nu am reușit s-o prindem. (2 PLUS, *Prizoniera*, 8.XI) – corect: Pe **a** noastră tot nu am reușit s-o prindem;
- lichidarea de stocuri anuală **ai** încălțăminte (Super TV, *Totul despre sex*, 17.XI) – corect: lichidarea de stoc anuală **a** încălțăminte;
- anchetator superior **a** Procuraturii (TV 7, *Следствие вели*, 11.XI) – corect: anchetator superior **al** Procuraturii.
- Aceste fotografii **a** băiatului... (TV 7, *И снова здравствуйте*, 11.XI) – corect: Aceste fotografii **ale** băiatului;

- referitoare la cazul adjectivului pronominal demonstrativ:

- ceea ce le lipsește **mirilor ăștia** de la calculator (TVC 21, *He торопи любовь*, 29.XI) – corect: ceea ce le lipsește **mirilor ăștora** de la calculator;
- din cauza bilelor **astea** (TVC 21, *He торопи любовь*, 29.XI) – corect: din cauza bilelor **ăștora**.

4.2. Unele abateri privesc **regimul verbului**:

- Chiar acum **îți sună**. (TV Dixi CTC, *Fetele tatei*, 7.XI) – corect: **Te sună** chiar acum;
- Ceea ce **trebuia de spus**[,] și-am spus (Jurnal TV, *Cădere liberă*, 8.XI) – corect: Ceea ce **trebuia spus** și-am spus;
- **Te-ai decepționat?** (Super TV, *Totul despre sex*, 17.XI) – corect: **Ești decepționat?**;
- ...după ce [ea] **a eșuat negocierile** cu infractorul. (Super TV, *High Noon*, 18.XI) – corect: ...după ce **au eșuat negocierile** cu infractorul/după ce **a ratat** negocierile cu infractorul.

4.3. **Care** în loc de **pe care**:

- ...dl Gekko nu poartă răspundere **de** tranzacțiile **care** le faci. (Jurnal TV, *Wall street*, 12.XI) – corect: dl Gekko nu poartă răspundere **pentru** tranzacțiile **pe care** le faci.

4.4. Am atestat numeroase **erori și stângăcii de traducere**:

- Ai distrus speranța **în aceea** că relația noastră ar putea merge. (2 PLUS, *A doua viață*, 7.XI) – corect: Ai distrus speranța că relația noastră ar putea merge;
- Probabil [] ați **plescăit** în somn. (TV Dixi CTC, *Fetele tatei*, 7.XI) – corect: Probabil, v-ați **bălăcit** în somn (*плескаться*);
- **Totul** ce **sa** întâmplat[,], e din cauza ta[] Tuerto. (2 PLUS, *Prizoniera*, 8.XI) – corect: Tot ce **s-a** întâmplat[,] e din cauza ta[,], Tuerto/Totul s-a întâmplat din cauza ta, Tuerto;
- Fă **totul**[,], ce dorești, dar obține adresa **a** fetei. (2 PLUS, *Prizoniera*, 8.XI) – corect: Fă **tot** ce dorești, dar obține adresa fetei;
- Dar, **seniora, la noi în cameră numai două paturi**. (2 PLUS, *Prizoniera*, 8.XI) – corect: Dar, **señora, în cameră sunt numai două paturi**;

- Fiica mea va crede **mi-e**. (2 PLUS, *Prizoniera*, 8.XI) – corect: Fiica mea **mă** va crede **pe mine**;
- Dvs[] ați venit **în zi nu potrivită**. (2 PLUS, *Prizoniera*, 8.XI) – corect: Ați venit **într-o zi nepotrivită**;
- **Dar tu, până ce**, ajut-o pe Guadelupe să se **aranjeze**. (2 PLUS, *Prizoniera*, 8.XI) – corect: **Iar tu, deocamdată**, ajut-o pe Guadelupe să se **instaleze**;
- Eu am vorbit cu Libertat[,] și **necătând** că ea este întristată, cred că[,] ea va **supraviețui** asta. Asta nu este **ultima a ei** zi de naștere. (2 PLUS, *Prizoniera*, 8.XI) – corect: Eu am vorbit cu Libertat[,] și[,] **cu toate că/chiar dacă** este tristă, cred că[,] ea va **trece peste** asta. **Doar** nu e **ultima ei** zi de naștere;
- Știi, **fiica**, eu aș vrea s-o ajut, dar ea nu are **nici un** document. (2 PLUS, *Prizoniera*, 8.XI) – corect: Știi, **fiico**, eu aș vrea s-o ajut, dar ea nu are **niciun** document;
- La naiba, **ce tu faci** aici? (2 PLUS, *Prizoniera*, 8.XI) – corect: La naiba, **ce faci** aici?;
- Oaspeții nu înseamnă doar **produse alimentare...** (TV Dixi CTC, *Fetele tatei*, 7.XI) – corect: Oaspeții nu înseamnă numai **râșnițe de alimente/râșnițe de produse alimentare...**;
- Cred că administratorul e la vilă. (TV Dixi CTC, *Fetele tatei*, 7.XI) – corect: Administratorul **și-o fi săltat-o** la vilă (*Домуправ на дачу снѐр*);
- Ce **bravo** ești! (TV Dixi CTC, *Fetele tatei*, 7.XI) – corect: Ce **tare/grozav** ești! (*bravo* este interjecție);
- Cheile... **sunt înregistrate pe el**. (TV Dixi CTC, *Familia Voronin*, 7.XI) – corect: **El e responsabil de chei**;
- **...te vei face albastru** ca portarul lor. (TV Dixi CTC, *Familia Voronin*, 7.XI) – corect: **ai să încărunești** ca portarul lor;
- ...ai reacționat **din reflecție** (TV Dixi CTC, *Margo și Goșa*, 7.XI) – corect: ai reacționat **din reflex**;
- A fost depistat **mercur** și **crom** în pastile. (TV Dixi CTC, *Fetele tatei*, 9.XI) – corect: În pastile s-au depistat **plumb** și **stronțiu**;
- **Nu fi flatat**[.] (Super TV, *Totul despre sex*, 17.XI) – corect: **Nu-ți face iluzii!**;
- Era în **semipasiune!** (Super TV, *Totul despre sex*, 17.XI) – corect: **Eram în neștire!**
- Să-și **apere diploma de doctor...** (Super TV, *Totul despre sex*, 17.XI) – corect: **Să susțină teza de doctorat**;
- **Aveți tarife de presare?** (Super TV, *High Noon*, 18.XI) – corect: **Vreți să formulați o acuzație?**
- Da, **voi scăpa** de toate **leanele** și **tufișurile scurte** care **au fost preluate**. (Super TV, *Tribut*, 20.XI) – corect: Da, **o să înlăturăm lianele** și **desișul/tufișurile** care **împresoară** totul pe aici;
- Bunico, ai păstrat **prețioasele**. (Super TV, *Tribut*, 20.XI) – corect: Bunico, ai păstrat **lucruri prețioase**;
- Probabil [] a fost doar **un gunoier**. (Super TV, *Tribut*, 20.XI) – corect: Probabil[,] a fost **un vagabond/un boschetar**;
- L-am **confruntat** despre asta. (Super TV, *Tribut*, 20.XI) – corect: L-am **întrebat** despre asta./**Am încercat să vorbesc cu el** despre asta;
- Străini **compleți** te opresc... (Super TV, *Tribut*, 20.XI) – corect: **Persoane absolut străine** te opresc...;
- Sunt foarte nervoasă **despre acel test**. (Super TV, *Tribut*, 20.XI) – corect: Sunt foarte nervoasă **din cauza testului**;

- ea i se **potrivește** ca o nepoțică (NIT, *Glonțul-prostul*, 7.XI) – corect: **ea ar putea să-i fie nepoțică**;
- el e un **devotat** adevărat (N4, *Reflectare*, 19.XI) – corect: el e un **luptător** adevărat;
- **plângeam ca morunul** (N4, *Reflectare*, 19.XI) – corect: **țipam ca din gură de șarpe** (*ревели как белуги*);
- Aici timpul **decurge** lent (TV 7, *Следствие вели*, 11.XI) – corect: Aici timpul **parcă stă pe loc** (*Кажется, время здесь остановилось*);
- Soțul inconsolabil[,] **erona**. (TV 7, *Следствие вели*, 11.XI) – corect: Soțul inconsolabil[] **se înșela**;
- **Ultimamente** (TV 7, *Следствие вели*, 11.XI) – corect: **În ultimul timp**;
- Acum, **trunchiul îl detașăm de fund...** (TV 7, *Следствие вели*, 11.XI) – corect: **Acum ridicăm corpul**;
- El a răspuns[,] că ea a plecat **după cap**. (TV 7, *Следствие вели*, 11.XI) – corect: El a răspuns[] că ea a plecat încolo, **după promontoriu**;
- **Plus la asta[] a dat ideea unui epizod** genial din film. (TV 7, *И снова здравствуйте*, 11.XI) – corect: **Mai mult decât atât[,] ea a venit cu ideea de a crea un nou episod** genial în cadrul filmului;
- seamănă cu **succintul** Lionka (TV 7, *И снова здравствуйте*, 11.XI) – corect: seamănă cu **zgârcitul la vorbă** Lionka (*так похож на немногословного Леньку*);
- **Cum peștele?** Foarte **gustoasă**. (Super TV, *Totul despre sex*, 17.XI) – corect: **Cum ți se pare peștele?** Foarte **bun**;
- Menșov **mereu striga în privința faptului că mereu râd**. (TV 7, *И снова здравствуйте*, 11.XI) – corect: Menșov **striga întruna la mine pentru că mereu râdeam**;
- **cu ocazia asasinării** soacrei... (TV 7, *Улицы разбитых фонарей*, 7.XI) – corect: **când și-a ucis soacra**;
- **Eu am încheiat afacerea cu cadavrul**. (TV 7, *Улицы разбитых фонарей*, 7.XI) – corect: **Am încheiat-o cu cadavrul**;
- ...asta este tot **ceia** ce ai. (Jurnal TV, *Cădere liberă*, 8.XI) – corect: e tot ce ai (**ceea**, nu **ceia**);
- Ții minte astronautii **aceea care care duceau** pe lună (Jurnal TV, *Cădere liberă*, 8.XI) – corect: Ții minte pe astronautii **aceia care zburau** pe lună?;
- au făcut un parc de distracții în stilul **estului** sălbatic (Jurnal TV, *Cădere liberă*, 8.XI) – corect: au făcut un parc de distracții în stilul **vestului** sălbatic.

4.5. Unele abateri privesc **topica** (ordinea cuvintelor):

- Dar ce Dvs[] ați vrut să-mi spuneți? (2 PLUS, *Prizoniera*, 8.XI) – corect: Dar ce ați vrut să-mi spuneți (**Dvs[.]**)?;
- Avem un prilej extraordinar **pentru mai a bea** câte un pahar (TVC 21, *He toponu любовь*, 29.XI) – corect: Avem un prilej extraordinar **pentru a mai bea** câte un pahar.

III. Lexic, semantic, stilistică

5.1. Unele greșeli privesc **necunoașterea formei cuvântului**:

- **cleentul** (NIT, *Bună ziua, mamă*, 7.XI) – corect: **clientul**;
- mărturie **binevolă** (N4, *Efrosinia*, 18.XI) – corect: mărturie **benevolă**;
- **privelește** (Super TV, *Totul despre sex*, 17.XI) – corect: **priveștiște**;

- **mulțămît** (Super TV, *Totul despre sex*, 17.XI) – corect: **mulțumit**;
- Cred că era **indespus**. (Super TV, *Totul despre sex*, 17.XI) – corect: Cred că erai **indispus**;
- **barmen** (Super TV, *High Noon*, 18.XI) – corect: **barman**.

5.2. Am consemnat și **cuvinte neadecvate semantic**:

- Și, **dintr-o dată**, apare un tip care **semnalează**. (PRIME, *Sucul de portocale*, 27.XI) – corect: Și, **dintr-odată**, apare un tip care **semnalizează** [cu automobilul];
- ...pentru mine e **mult** [] important ca Antonio să-și **finiseze** studiile... (2 PLUS, *Prizoniera*, 9.XI) – corect: pentru mine e **mult mai** important ca Antonio să-și **încheie/termine** studiile;
- ...până nu **voi finisa** tratamentul (Super TV, *Totul despre sex*, 17.XI) – corect: ...până nu **se încheie/nu se va încheia** tratamentul;
- **Servește** supă (TVC 21, *Я остаюсь*, 26.XI) – corect: **Mănâncă** supă.

5.3. Traducerea filmelor generează și frecvente **calcuri** după limba rusă și împrumuturi inutile (xenisme):

- Și de când Juan **comandă cu paza?** (Moldova 1, *Dora*, 8.XI) – corect: Și de când Juan **dă ordine celor de la pază/personalului din pază?**;
- Și m-am lovit **în punctul al cincilea**. (TV Dixi CTC, *Familia Voronin*, 7.XI) – corect: Și m-am lovit la **posterior**;
- Dacă **îi va sta rău**, i-am prescris medicamente. (TV Dixi CTC, *Margo și Goșa*, 7.XI) – corect: Dacă **i se va face rău**, i-am prescris medicamente;
- ...să-l **devameze** (TV Dixi CTC, *Fetele tatei*, 9.XI) – corect: **să-l vămuiască**;
- **Bună ziua!** (TV Dixi CTC, *Krai*, 8.XI) – corect: **Ai spus-o!**;
- ...amicul tău **schimbă cu locurile** cuvinte. (TV Dixi CTC, *Fetele tatei*, 9.XI) – corect: ...amicul tău **schimbă locul** cuvintelor/**manipulează** cuvintele;
- Nu ar trebui să fie **careva** consecințe. (TV Dixi CTC, *Margo și Goșa*, 7.XI) – corect: Nu ar trebui să fie consecințe;
- ai **careva** treburi (PRIME, *Sucul de portocale*, 27.XI) – corect: ai **unele** treburi;
- **din datoria** de serviciu (TV Dixi CTC, *Fetele tatei*, 9.XI) – corect: **în interes** de serviciu;
- **Îmi joci** pe nervi (TV Dixi CTC, *Ned Kelly*, 9.XI) – corect: **Mă calci** pe nervi;
- Ca ei toți [,] **să treacă** un tratament (Super TV, *Totul despre sex*, 17.XI) – corect: Ca ei toți [] **să facă** un tratament;
- Trebuie **să primesc antibiotici**... (Super TV, *Totul despre sex*, 17.XI) – corect: Trebuie **să iau antibiotice**;
- cartier **prestigios** (Super TV, *Totul despre sex*, 17.XI) – corect: cartier **de elită**;
- Să dirijez **cu barul?** (Super TV, *High Noon*, 18.XI) – corect: **Să conduc/Să administrez barul?**
- biletele **avia** (Super TV, *High Noon*, 18.XI) – corect: biletele **de avion**;
- **include** alarma (Super TV, *High Noon*, 18.XI) – corect: **pornește/declanșează** alarma;
- **culege** 911 (Super TV, *High Noon*, 18.XI) – corect: **formează** 911;
- Ieri am dat câteva **sunete** la Tokyo... (Super TV, *Hotelul Babylon*, 19.XI) – corect: Ieri am dat câteva **telefoane** la Tokyo;

- Gata, te-ai **determinat**. (NIT, *Bună ziua, mamă*, 7.XI) – corect: Gata, **te-ai hotărât/te-ai decis**;
- E o plăcere să **duci afaceri** cu dvs. (N4, *Efrosinia*, 17.XI) – corect: E o plăcere să **faci afaceri** cu dvs.;
- Mă **isprăvesc** și singur. (NIT, *Conform legii*, 10.XI) – corect: **Reușesc de unul** singur/**Mă descurc** singur;
- Cum **m-am isprăvit**? (NIT, *Saga. Afacerea de familie*, 8.XI) – corect: Cum **m-am descurcat**?
- ... **nu s-a isprăvit cu cârma**, caiacul s-a întors... (TV 7, *Следствие вели*, 11.XI) – corect: **n-a putut dirija bine caiacul**, acesta s-a întors;
- Nu am secrete **de la** Igor. (NIT, *Conform legii*, 10.XI) – corect: Nu am secrete **față de** Igor;
- campusul de **cotedje** „Liana” (NIT, *Glonțul-prostul*, 7.XI) – corect: **cartierul de vile** „Liana”;
- site **de cunoștințe** (TVC 21, *He торону любовь*, 29.XI) – corect: site **de (anunțuri) matrimoniale**;
- **La natură**, să audă foșnetul... (TV 7, *Следствие вели*, 11.XI) – corect: **În sânul naturii**.

5.4. Uneori sunt modificate construcțiile fixate:

- Nu-mi mai **spune gogoșe**. (NIT, *Conform legii*, 10.XI) – corect: Nu-mi mai **turna (la) gogoși./Nu-mi mai spune verzi și uscate./Nu-mi mai pune bărbi**;
- **Îl cunosc de-a lung și lat** (NIT, *Glonțul-prostul*, 7.XI) – corect: **Îl cunosc în lung și lat/de-a lungul și de-a latul**.

5.5. Semnalăm și **inadvertențe semantice, confuzii**:

- serviciul de **depănare** (NIT, *Glonțul-prostul*, 7.XI) – corect: serviciul de **depanare** (atracție paronimică);
- **cea mai super** (N4, *Reflectare*, 19.XI) – corect: **super/cea mai bună**;
- ...situațiile de conflict le **decidem** inteligent. (TV Dixi CTC, *Margo și Goșa*, 7.XI) – corect: situațiile de conflict le **rezolvăm** inteligent;
- **comanditar** (TV Dixi CTC, *Fetele tatei*, 9.XI) – corect: **beneficiar/client**;
- **Îți sustrăgea** atenția. (Super TV, *High Noon*, 18.XI) – corect: **Îți distrăgea** atenția.

6. Stilistică

6. 1. Unele abateri privesc **nerespectarea registrului stilistic (distonări stilistice)**:

- nu mă **timora** (NIT, *Glonțul-prostul*, 7.XI) – recomandabil: nu mă **amenința**;
- nu aș vrea să fiu **grosieră** cu dvs. (Moldova 1, *Dora*, 08.XI) – recomandabil: nu aș vrea să fiu **brutală/dură** cu dvs.;
- atitudine specială față de **persoana mea** (Moldova 1, *Dora*, 8.XI) – recomandabil: **față de mine**.

6.2. Am înregistrat și unele **cacofonii**:

- **că căsnicia** fratelui tău cu Candi... (NIT, *Saga. Afacerea de familie*, 10.XI) – corect: **că această căsnicie** a fratelui tău cu Candi;
- **că când** se va întâmpla (NIT, *Saga. Afacerea de familie*, 10.XI) – corect: **că atunci când** se va întâmpla.

CONCLUZII

Probleme comune pentru toate posturile TV monitorizate:

- a. Lipsa parțială a diacriticelor.
- b. Neglijențele de tehnoredactare.
- c. Nemarcarea relațiilor sintactice în titluri (burtiere).
- d. Calcurile după limba rusă.
- e. Abrevierea denumirii statului nostru (*RM, R. Moldova*). Se admite numai *Moldova*.

Sintetizând, susținem că limba română din audiovizualul național tinde să se identifice cu **limbajul (îngrijit) public oral** din Republica Moldova. Abaterile de la normă constatate nu au aceeași gravitate; unele sunt accidentale, datorate grabei sau lipsei de atenție, altele sunt tributare snobismului sau imitației (anglicismele ori cazul lui *ca și*). Mai grave sunt fenomenele de atentare la elementele structurale de bază ale limbii (regimul verbelor, calcurile), siluirea sintaxei, modificarea construcțiilor fixate. Pericolul este ca eroarea să devină normă prin adoptarea ei de către un număr mare de vorbitori aparținând publicului de televiziune.

De aceea, în eventualitatea unei monitorizări viitoare, sperăm că vom constata mai puține erori. Acest lucru se poate întâmpla doar în cazul în care instituțiile monitorizate vor veghea, la rândul lor, la respectarea normelor limbii române.

* Scriere generalizată.